

Při výstavbě Fakultní nemocnice je pozornost věnována i parkové úpravě. Na snímku prostor před novým pavilonem interních oborů.

Foto M. Všečka

Ing. Rudolf Horák odchází z FN HK

Ing. Rudolf Horák, do nedávných dnů ekonomický náměstek ředitele Fakultní nemocnice Hradec Králové, se narodil 20. dubna 1942 v Praze. Po maturitě na Jedenáctileté střední škole v České Lípě v červnu roku 1959 byl přijat ke studiu na Vysokou školu ekonomickou v Praze, obor ekonomika vnitřního obchodu, kterou ukončil v červnu roku 1964.

Pracovní a životní zkušenosti získával Ing. Horák postupně v resortech chemie a stavebnictví, kde vykonával převážně vedoucí funkce ekonomického charakteru, počínaje plánovačem, přes vedoucího ekonomického úseku, ekonoma závodu, ekonomického náměstka ředitele a obchodně-ekonomického náměstka ředitele. K nejvýznamnějším zaměstnavatelům z této doby patří Konzervárny a drožďárny Ústí nad Labem, Lachema Kaznějov, Pozemní stavby Hradec Králové a Stavocentrum Hradec Králové.

Do Fakultní nemocnice Hradec Králové Ing. Rudolf Horák nastoupil 15. 7. 1992 a ke stejnému datu byl tehdejšími ředitelem FN HK MUDr. Ivanem Drašnerem jmenován do funkce ekonomického náměstka ředitele. V této funkci zodpovídal za veškerou ekonomiku nemocnice, dbal o tvorbu a udržování systémů vnitřních ekonomických nástrojů řízení, vytvářel ekonomické koncepce, které aplikoval v Pravidlech hospodaření. Zavedl hospodaření

SLOVA

K ZAMYŠLENÍ

„Čím si můžeme vysvětlovat rostoucí zájem osvícených lidí o problém předsudků a o samo téma iracionálního lidského chování? (Důkazem tohoto zájmu je rostoucí počet výzkumných a teoretických zpráv i zvyšující se úsilí o nápravu.) Vysvětlením je hrozba, kterou pro demokratické hodnoty představuje totalitarismus dvacátého století. Omylem, který přivedl západní svět k jisté otupělosti, bylo jeho přesvědčení, že demokratická ideologie, vycházející z židovsko-křesťanské etiky a posílená politickým krédem mnoha národů, se sama od sebe rozšíří postupně po celém světě. Místo toho nastal strašný pohyb zpět. Lidstvo odhalilo své slabiny: nezaměstnanost, hlad, nejistota a dozvuky války učinily z lidí snadnou kořist demagogů, kteří bez výčitek svědomí proměnili demokratické ideály v hromadu trosek.

Dnes si uvědomujeme, že demokracie znamená pro člověka těžké břemeno, někdy až příliš těžké. Vyrálá demokratická osobnost musí mít mimořádné ctnosti a schopnosti: schopnost uvažovat logicky o příčinách a následcích, schopnost vytvářet diferencované kategorie, pokud jde o etnické skupiny a jejich charakteristické znaky, ochotu přiznat svobodu ostatním a schopnost využít svobody konstruktivně. Je těžké všech těchto vlastností dosáhnout a uchovat si je. Mnohem snazší je podlehnout přílišnému zjednodušování a dogmatismu, odmítnout dvojznačnost vlastní demokratické společnosti, požadovat jednoznačnost, »uniknout svobodě«. Součástí demokratického přesvědčení je, že objektivní studie nesmyslných a nezralých prvků v lidském chování nám pomohou je paralyzovat.“

Úryvek ze závěru knihy Gordona W. Allporta *O povaze předsudků* (první angl. vyd. 1954). In: ALLPORT G. W. *O povaze předsudků*. Praha: Prostor, 2004, s. 526.

samostatných vnitřních úvarů nemocnice a pravidla pro sestavení ročních finančních a personálních plánů. Organizoval a vedl kolektivní vyjednávání s odborovými organizacemi při sestavování obsahu kolektivních smluv.

Ing. Rudolf Horák byl nejen formálně statutárním zástupcem ředitele Fakultní nemocnice Hradec Králové, členem kolegia ředitele a předsedou několika komisí, ale byl i fakticky nejbližším spolupracovníkem obou ředitelů FN HK za dobu svého působení v nemocnici, spolupodílel se na rozhodování o zásadních strategických záležitostech a inicioval řadu progresivních změn ve správě nemocnice. Byl oblíbeným šéfem nejenom pro své nejbližší spolupracovníky v ekonomickém úseku, ale uznávaným partnerem pro širokou veřejnost ve Fakultní nemocnici Hradec Králové a významným reprezentantem nemocnice ve městě i v celé republice.

Doc. MUDr. Leoš Heger, CSc.

Hm, ehm, chm...

(fejton)

V Kronice Pickwickova klubu se Charles Dickens zamýšlí nad významem slůvka „dobře“, resp. „dobře, dobře“. Zejména zdvojené slůvko „dobře“ má prý v komunikaci dvou lidí význam značně obsažný. Dickens uvádí, že si nepamatuje, že by se byl kdy nachomýtl k hádce na ulici, v divadle, v hospodě či kdekoliv jinde, při níž by se toto rčení neuplatnilo jako samozřejmá odpověď na všechny výbojné dotazy. „A to si, pane, říkáte, slušnej člověk?“ „Chcete, abych vám vomlátil hlavu vo zeď, pane?“ „Nu dobře, dobře, pane!“ Dickens dále říká, že v těch citově kvazi neutrálních slovech „dobře, dobře“ jako by se skrýval výsměšný ostent, schopný vzbudit mnohem prudší hněv, než nejpustší lán a zlořečení.

Od vyslovení těchto myšlenek uplynulo zhruba jedno sto a sedmdesát let, a leccos v našem životě se změnilo. Většinou šlo o změny k lepšímu... ale i zde byly výjimky.

Ošklivým jevem, objevujícím se dnes stále častěji v mezilidské komunikaci, je nonverbální pazvuk „hm“, „ehm“ či „chm“. S oblibou jej vydávají televizní moderátoři různých diskusí, snad častěji moderátorky. Ono „hm“ může vyjadřovat souhlas, přitakání a uznání – to když např. vzdělaný a inteligentní politik provede brilantní analýzu závažného problému. Stačí však pouze jemné odlišení pazvuku „hm“ či „ehm“, aby jím moderátor či moderátorka dokázali nešikovného politika pořádně zpražít. Jindy může „hm“ vyjádřit okázalý nezáměr o to, co diskutující, byť i velmi zasvěceně, formuloval. To se pak ono „hm“ opravdu stává tím výsměšným ostentem, o kterém píše Dickens, avšak spravedlivě upozorňujícím na úroveň chápání moderátorova.

Arthur Schopenhauer uvádí ve své „Eristické dialektice“ celkem 37 „záłudů“, s jejichž pomocí lze prosadit v diskusi vlastní mínění, i když to hrubě neodpovídá skutečnosti. Jako poslední, 38. záłud, uvádí autor, že „Pozorujeme-li, že odpůrce nás předčí a že nedostaneme za pravdu, pak budme osobní, urážliví, hrubí“. Vhodné emoční odvážení pazvuků „hm“, „ehm“ či „chm“ dokáže i tento 38. záłud naplnit.

Redakce

Dva písaři

Citační indexy a impakt faktory

Tak jako v předchozích letech, tak i v letošním roce byly na Intranetu Fakultní nemocnice Hradec Králové v několika dílčích tabulkách zveřejněny výsledky publikační aktivity pracovníků Fakultní nemocnice a Lékařské fakulty UK v Hradci Králové – tentokrát za kalendářní rok 2004 (viz *Intranet FN HK, Oběžník ředitele č. 13 ze dne 1. 7. 2005, resp. zpráva Oddělení analýz a zdravotnické statistiky FN HK ze dne 22. 6. 2005*). Údaje o publikační aktivitě statisticky zpracovalo Oddělení analýz a zdravotnické statistiky FN HK, a to společně pro nemocnici a fakultu. Bodové hodnocení jednotlivých publikací vychází z již dříve používaného schématu, které bylo schváleno Vědeckou radou královéhradecké Lékařské fakulty UK dne 21. 3. 2000. Tabulka pro toto bodové hodnocení publikací je i letos uvedena na Intranetu Fakultní nemocnice Hradec Králové.

V souvislosti s nynějším uvedením aktuálních výsledků publikační aktivity (včetně pořadí jednotlivých autorů a pracovišť z hlediska publikační výkonnosti) se opětovně dostává do středu pozornosti otázka oprávněnosti tzv. „citačních indexů“ publikací, resp. tzv. „impakt faktorů“ vědeckých časopisů při kvalitativním hodnocení publikačních počínů. To je i důvod, proč si dnes tyto pojmy připomínáme.

První z uvedených pojmů – citační index – vznikl ve snaze nalézt vhodný mechanismus, jenž by více či méně objektivně vyjadřoval skutečnost, jaký ohlas vyvolala určitá, aktuálně publikovaná vědecká práce u jiných badatelů. Není asi třeba připomínat, že i ty nejlepší matematicko-statistické metody bývají provázeny řadou chyb a nelze tudíž ani čekat, že by hodnocení významnosti určité konkrétní publikace s pomocí těchto metod bylo zcela přesné a objektivní. Databáze citačních indexů jsou také sestavovány jen u malé části z celkového počtu dnes vydávaných vědeckých časopisů.

Užitečnější, než samotný citační index, se zdá být druhé ze shora zmíněných hodnotících kritérií – impakt faktor určitého, konkrétního časopisu. Máme-li k dispozici citační indexy článků otištěných během určitého období v konkrétním časopisu, můžeme sledovanost a informační užitečnost prací kvantifikovat pomocí tzv. „impakt faktorů“ časopisu. Ten v podstatě udává, kolikrát je, resp. bude (z hlediska statistické pravděpodobnosti) článek otištěný v uvedeném časopise v průměru citován.

Proti tomu, aby vědecká zdatnost badatelů byla hodnocena výlučně jen podle toho, kolikrát jsou jejich práce citovány, a aby se kvalita a vědecká významnost konkrétních časopisů hodnotila podle jejich impakt faktorů, bylo již v minulosti uvedeno mnoho námitek. Je však třeba říci, že lepší metoda pro měření a porovnání výsledků vědecké práce badatelů a institucí zatím nalezena nebyla. K vyloučení různých nahodilých vlivů (mj. i podle zkušeností Fakultní nemocnice a Lékařské fakulty UK v Hradci Králové) nepochybně přispívá uvedení publikačního skóre souhrnně za dva, resp. více roků.

Jezero Bled po letní bouřce. Foto Jan Smit

Ing. Jiří Ropek ekonomickým náměstkem ředitele FN HK

Na základě konkursu, který se uskutečnil v březnu t. r., a po doporučení výběrové komise jmenoval ředitel Fakultní nemocnice Hradec Králové doc. MUDr. Leoš Heger, CSc., s účinností od 1. července 2005 do funkce ekonomického náměstka ředitele a současně i statutárního zástupce FN HK pana Ing. Jiřího Ropka.

Pan inženýr Jiří Ropek (48) absolvoval v roce 1976 přírodovědné gymnázium ve Vysokém Mýtě. Ve stejném roce začal studovat na Vysoké škole ekonomické v Praze, kde v roce 1980 získal titul inženýra v oboru ekonomika průmyslu. Po promoci začal pracovat v Krajském ústavu národního zdraví v Hradci Králové, krátce poté pak nastoupil k výkonu jednorozhodné základní vojenské služby. Po zániku KÚNZ přešel do nástupnické organizace Fakultní nemocnice Hradec Králové. V KÚNZ a ve Fakultní nemocnici Hradec Králové postupně prošel těmito funkcemi: 1980–1981 referent oddělení operativní evidence, 1981–1983 účetní, 1983–1987 vedoucí rozborář (s krajskou metodikou pro tehdejší OÚNZ), 1987–1990 vedoucí ekonomického odboru, 1990 vedoucí oddělení účetnictví. V období let 1989–1991 absolvoval na Masarykově univerzitě v Brně postgraduální studium. Od roku 1991 až do nynějšího jmenování ekonomickým náměstkem ředitele působil pan Ing. Jiří Ropek ve funkci vedoucího Odboru ekonomických informací.

V průběhu své praxe prošel pan inženýr Jiří Ropek řadovými i vedoucími funkcemi v ekonomické sféře. V době centrálního zpracování ekonomických dat Fakultní nemocnice v Podniku výpočetní techniky se podílel na vývoji programů pro tehdejší

rozpočtové a příspěvkové organizace a na řešení odvětvové aplikace pro zdravotnictví. V době počátečního rozvoje osobních počítačů u nás v letech 1989–1991 prosazoval jejich zavádění a využití včetně vývoje software. V roce 1996 zaváděl ve svém úseku terminálové zpracování ekonomických agend, které však bylo opuštěno pro problémy na straně dodavatele.

V roce 1995 absolvoval pan inženýr Ropek týdenní stáž v Nizozemí, jejímž cílem bylo seznámení s tamějším způsobem řízení a financování zdravotnictví. V roce 2001 se v rámci mezinárodního programu HOPE zúčastnil výměnného pobytu v Rakousku. Program zahrnoval týdenní stáž na ministerstvu zdravotnictví ve Vídni, třítydenní stáž ve Fakultní nemocnici v Innsbrucku a třídenní závěrečný meeting v Maďarsku.

V letech 1993–2002 Ing. Jiří Ropek jako lektor Svazu účetních – organizace Hradec Králové přednášel o novinkách a zásadách v účetnictví pro převážně zdravotnické příspěvkové organizace z východních Čech. Tato tematika je předmětem spolupráce s auditorskými a poradenskými firmami a kolegy, především v jiných fakultních nemocnicích.

Pan inženýr Jiří Ropek je ženatý, má dvě dcery (20 a 18 let). K jeho mimopracovním zájmům patří turistika všeho druhu, lyžování, programování a práce s počítači.

Přejeme panu inženýru Jiřímu Ropkovi, aby se mu v náročné funkci ekonomického náměstka ředitele Fakultní nemocnice Hradec Králové dařilo a aby ve výkonu této funkce našel pracovní i osobní uspokojení.

*Redakce časopisu Scan
a Odbor personálních vztahů FN HK*

Parodontologické dny 2005

Ve dnech 13. – 14. května 2005 se uskutečnily Parodontologické dny 2005. Odborného zasedání České parodontologické společnosti, pořádaného ve spolupráci se Stomatologickou klinikou LF UK v Hradci Králové a Českou stomatologickou komorou při příležitosti 60. výročí trvání Lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Hradci Králové, se zúčastnilo přes 100 zubních lékařů se zájmem o novinky nejen na poli parodontologie a chorob ústní sliznice, ale i v souvisejících medicínských oborech. Odborný program zajišťovali převážně autoři z královéhradecké kliniky a s nimi spolupracující kolegové z dalších klinik a ústavů.

První blok odborných sdělení byl věnován aplikované topografické anatomii viscerálních prostorů v oblasti hlavy a krku a praktickým důsledkům jejich těsných vztahů k dutině ústní a dentici, jež je mnohdy zdrojem infekce šířící se do těchto preformovaných prostorů (D. Slížová, L. Tuček, Š. Nátek). Následovala přednáška pojednávající o současném i budoucím využití kmenových buněk v medicíně včetně zubního lékařství (M. Červinka), a kauzistika o ortodontické léčbě ztrát stálých zubů při agresivní parodontitidě v dětském věku (Z. Hofman). Přednášky s imunologickou tematikou pojednávaly o apoptóze a o vztazích mezi zubním lékařstvím a alergologií a kli-

nickou imunologií (J. Krejsek, O. Kopecký). Doplněny byly sdělením o problematice léky indukovaných gingiválních hyperplazií (P. Augustin). Následovala ještě dvě sdělení zabývající se klinicko-patologickými poznatky o odontogenních nádorech, cystách a příbuzných patologických stavech, vyvíjejících se v souvislosti s tkáněmi zubu a parodontu (Z. Kerekes, Z. Jirousek).

V druhém jednání dny byly na programu přednášky o méně typických chorobách ústní sliznice (R. Slezák, V. Buchta) a přednáška uvádějící pohled patologa na danou problematiku (A. Ryška). Velice zajímavé bylo i sdělení pojednávající o některých důsledcích nedostatků a nepřesností ve zdravotnické dokumentaci (V. Hubková).

Odborné zasedání Parodontologické dny 2005 proběhlo v reprezentativních renesančních prostorách zámku v Litomyšli. Po celou dobu svého trvání se těšilo pozornosti účastníků, které nevyhládko ven ani pěkné jarní počasí. Odměnou pro účastníky symposia bylo i pilotní číslo nového odborného časopisu Folia Parodontologica Bohemica, jehož vydávání se ujala Česká parodontologická společnost.

*Doc. MUDr. Radovan Slezák, CSc.
Doc. MUDr. Věra Hubková, CSc.*

Je výstavba Fakultní nemocnice koncepční?

RNDr. JOSEF ŽIDŮ, CSc.

V poslední době se občas setkávám s tvrzením, že výstavba ve Fakultní nemocnici Hradec Králové není opřena o dlouhodobou koncepci. Je to, bohužel, slyšet i z úst málo informovaných a přitom vysoce postavených funkcionářů FN HK a LF UK a je zřejmě chybou managementu nemocnice, že existenci koncepce – její východiska a cíle – častěji nepřipomíná. Pokusím se o to v tomto příspěvku i tak, že ocituji z materiálů, které byly široce diskutovány, schváleny v poradním sboru, dozorčí radě a kolegiu ředitele a pak publikovány.

Strategický plán výstavby nemocnice, podle kterého se řídí současný management, byl s úvodním slovem ředitele doc. Hegera vydán pod názvem „Aktualizovaný generel“ v roce 1998. Zpracovali jej dr. M. Andereggová, MUDr. P. Tilšer, Ing. P. Steklík a autor tohoto příspěvku v široké spolupráci s odbornou veřejností FN HK. Po krátké rekapitulaci historie nemocnice se v úvodní části konstatuje, že (cituji):

„Většina staveb FN byla řešena izolovaně, s cílem odstranit problém určitého pracoviště, bez účinné snahy o stále naléhavější integraci některých činností. Ta je žádoucí nejen z hlediska péče o pacienty, ale i z hlediska dalších investičních a zejména provozních nákladů. Chirurgické obory jsou dnes rozptýleny v 7 budovách, izolovaně od Kliniky anestezie a resuscitace, interní obory působí v 6 budovách, z toho 2 jsou dokonce mimo hlavní areál nemocnice. I další kliniky jsou dislokovány v několika budovách (Stomatologická klinika ve čtyřech, Porodnická a gynekologická klinika ve třech atd.). Nároky na organizaci práce, toku pacientů, personálu a materiálu jsou tak zbytečně velké a provoz je nákladný.

Naše úvahy o budoucím uspořádání nemocnice vycházejí z aktualizované medicínské koncepce rozvoje jednotlivých oborů, která odpovídá jednak potřebám obyvatelstva ze spádové oblasti, jednak potřebám spolupráce s LF UK. Dále jsou vzaty v úvahu ekonomické aspekty, technické možnosti a v neposlední řadě obecné zásady projektování nemocnic a trendy, které pozorujeme v zahraničních systémech poskytování zdravotní péče a které se nepochybně projeví i u nás.

Z medicínského, provozního a ekonomického hlediska jsou pro nemocnici krajně nevýhodná detašovaná pracoviště akutní medicíny ... Budovy detašovaných pracovišť FN HK mohou být, po postupném převedení stávajících akutních provozů do hlavního areálu, s velkou výhodou transformovány pro potřeby pracovišť následné péče...

Moderní nemocnice s působností, jakou má FN v Hradci Králové, musí být vybavena společným akutním příjmem (emergency) s personálním a technickým zabezpečením, které umožňuje jednoduchý kontakt pacienta s nemocnicí, při kterém se mu dostane od první chvíle kvalifikované a komplexní péče.

Sladěním všech požadavků vznikl nový generel nemocnice, jehož jednotlivé součásti budou realizovány podle dohodnutých priorit v závislosti na možnostech jejich financování. Obecné strategické cíle byly formulovány takto:

1. *Soustředit všechny klinické obory do hlavního areálu FN a satelitní areály v Hradci Králové ponechat pro následnou péči.*

2. *V prostoru pavilonů chirurgie, onkologie a GMK vytvořit nové centrum akutní medicíny, kde bude soustředěna většina chirurgických oborů, integrovaná interna, onkologie a společný akutní příjem.*

3. *Integrovat rozptýlená pracoviště jednotlivých klinik.*

4. *Rekonstruovat a modernizovat historické budovy areálu a využít je pro umístění pracovišť neřešených v předchozích bodech.*

5. *Zásadně změnit systém dopravy, obchodních služeb a technického zázemí.*

6. *V rámci generelu řešit umístění výukového centra.“ (Konec citátu).*

Taková byla východiska pro formulaci plánu další výstavby, jehož základní teze lze stručně charakterizovat takto:

- Interní obory řešit výstavbou nového pavilonu, který bude propojen s chirurgickým pavilonem ak. Bedrny a přes dialyzační středisko s pavilonem č. 14 (dříve GMK).
- Vytvořit dvě centra chirurgických oborů s dvěma diagnostickými centry: do rozšířeného pavilonu ak. Bedrny přesunout Ortopedickou kliniku, KAR a část Rdg kliniky, do rozšířeného pavilonu Neurochirurgické kliniky soustředit zbývající chirurgické obory s výjimkou Gynekologie a Dětské chirurgie.
- Budovy Ortopedické kliniky, ORL a Oční kliniky budou využity pro umístění Neurologické kliniky, Kožní kliniky a Rehabilitační kliniky.
- Budova č. 8 (bývalá I. interna) bude rekonstruována pro potřeby Psychiatrické kliniky. Stomatologie se soustředí do budovy č. 11, čímž se pro potřeby Porodnické a gynekologické kliniky uvolní komplex budov 9 a 10.

Generel se zabýval umístěním výukového centra, infrastrukturou, řešením komunikací, parkovišť, obchodní sítě atd. Za prioritní považoval vyřešení interních oborů a s tím související, tehdy velmi naléhavé vyřešení problému dialýzy (objekt, ve kterém byla umístěna ve Wolkerově ulici, musel být vrácen restitu-

Pavilon interních oborů je funkčně propojen s pavilonem ak. Jana Bedrny.

S dalšími objekty je pavilon interních oborů propojen mosty.

Foto k článku M. Všečetka

tovi). Mělo následovat vyřešení Stomatologické kliniky, hygienicky neúnosné situace Porodnické a gynekologické kliniky a také Psychiatrické kliniky. Zabýval se i laboratorními provozy, zejména Tkáňovou ústřednou, která měla být po dokončení pavilonu interních oborů umístěna v budově č. 22 (ÚKBD).

V roce 1999 byla vypsána urbanisticko architektonická soutěž na vyřešení nového centra akutní medicíny. Do soutěže se přihlásilo 6 ateliérů a řada zaměstnanců si možná vzpomene na výstavu jejich návrhů ve stravovacím provozu. V soutěži zvítězil ateliér DOMY s.r.o. Praha, kterému hodnotící komise doporučila, aby při projektování spolupracoval s ateliérem Bílek Associates, Praha, který se s návrhem, na kterém se významně podílel ateliér Burt Hill Kosar Rittelmann z USA, umístil na druhém místě. Na týdenním workshopu pak pracovníci všech tří ateliérů a zástupci budoucích uživatelů z FN HK zpracovali studii řešení a propojení všech budov centra: Baštického pavilonu a nových objektů – pavilonu interních oborů, dialýzy a emergence a rekonstruovaných objektů – pavilonu 14 (GMK) a Bedrnova pavilonu dle aktualiz. záměru z roku 1998.

Výsledek této práce byl zahrnut v dubnu 2000 v Aktualizovaném generelu 1998, pracovní verze 2000. Základní strategické cíle a teze z roku 1998 zůstaly beze změn. S ohledem na výsledky soutěže byla zpřesněna představa o novém centru akutní medicíny a muselo být nově a prioritně řešeno umístění Tkáňové ústředny (po kontrolách SÚKLu hrozilo její uzavření).

V roce 2002 byl ke generelu vydán Dodatek, shrnující výsledky diskusí, které se zabývaly postavením Neurologické kliniky a Psychiatrické kliniky. Ukazovalo se totiž stále naléhavěji, že umístění Neurologické kliniky mimo hlavní areál FN je z hlediska péče o akutní neurologicky nemocné dlouhodobě neúnosné a dále, že objekt č. 8 (bývalá I. interna) nemůže být rekonstruován tak, aby vyhověl požadavkům moderní psychiatrie a jediným perspektivním řešením je vystavět pro Psychiatrickou kliniku nový objekt. Na oba pavilony byly zpracovány objemové studie. Dodatek se nově zabýval pracovišti Ústavu soudního lékařství, jehož dlouhodobé setrvání v budově Lékařské fakulty je rovněž možné. Byla zpracována studie přístavby k FÚP, do které by mohl být Ústav soudního lékařství umístěn.

Dodatek se zabýval podrobněji i využitím satelitních areálů, zejména areálu na Pospíšilově třídě, což začalo být aktuální s pokračující výstavbou pavilonu interních oborů. Bylo zřejmé, že náklady na provoz nového pavilonu je možno kompenzovat alespoň

částečně jen za cenu vyklizení areálu a jeho využití pro následnou péči ve shodě s někdejšími dohodami s Okresním a později Krajským úřadem. Jediným problémem byla Kožní klinika, pro kterou bylo navrženo a později realizováno přechodné umístění v budově 22 (ÚKBD) s tím, že po přesunu Neurologické kliniky bude umístěna ve Staré nemocnici.

Nebude bez zajímavosti uvést přehled realizovaných a plánovaných staveb z posledních let a konfrontovat jej s generelem výstavby:

Realizované objekty:

- Nemocniční lékárna – rekonstrukce a dostavba, vynucená investice, převážně financovaná z dotace, realizována v letech 1998–2000 celkovým nákladem 62,6 mil. Kč.
- Hemodialýza – vynucená investice, převážně financovaná z dotace, realizována v letech 1999–2001 celkovým nákladem 64,9 mil. Kč. Umístění a rozsah je v souladu s generelem.
- Tkáňová ústředna – vynucená investice, převážně financovaná z dotace, realizována v letech 2000–2002 celkovým nákladem 24,5 mil. Kč. Umístění neodpovídá generelu, musela být postavena dříve, než byly vytvořeny podmínky pro plánované umístění.
- Nový pavilon interních oborů – plánovaná investice, financovaná z velké části z dotace. Realizována v letech 2000–2004 celkovým nákladem 654,3 mil. Kč. V souladu s generelem.
- Pavilon Stomatologické kliniky – plánovaná investice, převážně financovaná z dotace, realizována v letech 2000–2001 celkovým nákladem 88,4 mil. Kč. V souladu s generelem.
- Pavilon Porodnické a gynekologické kliniky – plánovaná investice, realizován z vlastních zdrojů v letech 2002–2003 celkovým nákladem 145,2 mil. Kč. V souladu s generelem.

Plánované objekty:

- Pavilon akutního příjmu a lůžkové části KARIM - bude realizován v letech 2006 – 2008 částečně z dotace, celkové plánované náklady cca 230 mil. Kč. V souladu s generelem.
- Rekonstrukce pavilonu č. 14 (pro Plicní kliniku, I. interní kliniku a KGM) - bude realizována v letech 2005–2006 z vlastních zdrojů, plánované celkové náklady cca 90 mil. Kč. V souladu s generelem.
- Nový pavilon Psychiatrické kliniky – bude realizován v letech 2006–2008 z vlastních zdrojů, předpokládaný celkový náklad 190 mil. Kč. Vynucená investice (havarijní stav stávajících objektů), umístění neodpovídá generelu, změna je racionální, podložená medicínskými důvody.
- Rekonstrukce pavilonu č. 8 (bývalá I. interní klinika) pro Neurologickou kliniku – plánována na léta 2008–2009, odhad nákladů cca 100 mil. Kč, pravděpodobně z vlastních zdrojů. Neodpovídá generelu, změna je racionální, podložená medicínskými důvody.

V našem přehledu nefigurují chirurgické obory. Vskutku, na záměry obsažené v generelu z roku 1998 a potvrzené v dalších vydáních, zatím nejsou finanční prostředky. Každý rok však do budov chirurgických oborů plynou nemalé částky jak z investic, tak z údržby, na zlepšování podmínek pro pacienty i personál. Pro nedostatek místa se nebudeme zabývat změnami v infrastruktuře, ale je zřejmé, že hlavní areál FN HK prošel v posledních letech v souladu s generelem řadou pozitivních změn.

Říká se, že se pohybujeme v turbulentním prostředí s obtížně předvídatelnou budoucností. Plánovat v takovém prostředí investiční činnost je velmi nesnadné a management nemocnice musí neustále vyvažovat požadavky zdravotníků na další a další stavební a přístrojové investice s dostupnými zdroji (je trochu úsměvné slyšet občas výroky o tom, že se v nemocnici příliš investuje do staveb, místo do platů, a konfrontovat tyto výroky se soupisem požadavků na další stavby). Vycházet přitom z určité vize budoucnosti je naprostou nezbytností. Při její realizaci jsou však stejně nezbytné občasné operativní změny, reagující na vznikající havarijní stavy některých pracovišť, změny legis-

lativy apod. (viz. např. Tkáčová ústředna, Dialyzační středisko a řada dalších), odstraňovaných za cenu menších investic, které pak ovšem chybějí na realizaci větších akcí. Všechny změny, zatím v generelu provedené, jsou racionálně zdůvodněné a co je důležité, nemají vliv na základní strategické cíle, formulované v roce 1998.

Doufám, že se mi podařilo ukázat, že management nemocnice vízi jejího budoucího uspořádání má a že se přes všechny obtíže daří k ní směřovat. Operativní změny a přechodná řešení, které je nutno občas provést, by neměly vzbuzovat pocit, že výstavba nemocnice je bezkonceptní.

14. jarní koncert na Lékařské fakultě UK

Koncert zasvěceně uvedl děkan fakulty profesor Vladimír Palička

Letos 2. května 2005 se již po čtrnácté konal tradiční jarní koncert pořádaný naší lékařskou fakultou. Po významných umělcích, jakými byli např. Jiří Stivín, Marta Kubišová, Pavel Šporcl, Lada Kernl a soubory Spirituál kvintet či Dobrý večer quintet, jsme tentokrát přivítali Pavla Bobka doprovázeného skupinou Miloše Nopa se zpěvačkou Lídou Nopovou. Umělce přivítal děkan lékařské fakulty prof. MUDr. Vladimír Palička, CSc., který Pavla Bobka výstižně představil, když uvedl, že patří ke stálícím české populární hudby a je považován především za zpěváka country, ale jeho žánr je daleko širší. Název jeho prozatím posledního CD – Muž, který nikdy nebyl „in“ – je velmi výstižný. Opravdu nikdy nebyl „in“ v tom smyslu, že se nikdy nechtěl a ani nemusel podbízet módním trendům v hudbě ani v ničem jiném. Přesvědčuje totiž svou kvalitou, která není vázána na aktuální výstřelky a požadavky. Jeho typický hudební projev, charakterizovaný dokonalou intonací, nosovým přízvukem a charakteristicky protaženými koncovkami snese srovnání s takovými hvězdami country, jakými jsou Willie Nelson a další. Střídá balady i rokenrolové rytmy a vždy dokáže to, co málokdo jiný: Posлуhač mu věří, prožívá s ním příběh písně i její rytmus, nechává se unášet melodií a dokonalým frázováním. Pavel Bobek okouzluje posluchače již desítky

let a nepochybně ještě mnoho let bude. Každé setkání s ním je pohlazením po duši a posluchač se s ním lehce přenesení na americkou highway, do zakouřeného baru, na bojiště války či kamkoli jinam, ale vždy s perfektním přednesem a dokonalým prožitkem.

Do posledního místa zaplněná velká posluchárna fakulty, kde mezi přítomnými jsme vedle učitelů a zaměstnanců LF UK mohli přivítat i představitele Farmaceutické fakulty UK, Univerzity Hradec Králové a další hosty, odměnila umělce za jejich výkon zaslouženým dlouhodobým potleskem.

Byl to další velmi úspěšný jarní koncert a všichni přítomní se rozcházelí s pevnou nadějí, že nás v příštím roce čeká další příjemný hudební zážitek.

Prof. MUDr. Ladislav Chrobák, CSc.

Zpívá Pavel Bobek.

Foto k textu Irena Šulcová

K životnímu jubileu prof. MUDr. Jaroslava Blahoše, DrSc.

Životní dráhu pana profesora Blahoše se snažilo popsat při různých příležitostech mnoho lidí a často se tam objevovala slova obdivu nad vším, čeho se mu podařilo dosáhnout. Celá jeho dosavadní pracovní a vědecká kariéra však přitom byla nezdědkou popisována jako „jednoduchá a přímočará“ – od rodných Horažďovic až k dnešku, kdy si připomněl své 75. narozeniny. Sám si ale myslím, že by nebylo správné spatřovat životní cestu jubilantovu za tak příliš jednoduchou a že přinejmenším určité kapitoly z jeho života stojí za to, abychom si je alespoň symbolicky připomněli: šťastné dětství v rodině významného právníka s následným rozčarováním po zrušení advokátní kanceláře a zabavení majetku jeho otci v roce 1948, bezproblémová lékařská

studia na LF UK v Plzni, ukončená sub auspiciis v roce 1955, krátký začátek praxe ve Františkových Lázních. Klíčovým byl nepochybně jeho deset let trvající pracovní poměr ve Výzkumném ústavu endokrinologickém (po roce 1989 Endokrinologický ústav) v Praze, vedeném doc. MUDr. Karlem Šilinkem. Tady by se patrně daly najít nejen důvody jeho endokrinologické atestace a specializace, ale především jeho celoživotní fascinace metabolismem, endokrinními regulacemi, hormony a – naštěstí pro něj osobně, ale i pro medicínu celou – metabolismem vápníku a dalších minerálních látek, nutricí a metabolismem kostí a celým vnitřním lékařstvím. Jistě by stálo za to sledovat, kolik špičkových odborníků vyrostlo z lůžně Endokrinologického ústavu, to by ale byla jiná kapitola. Skutečností je, že Jaroslav Blahoš se naučil internu, endokrinologii a osteologii opravdu dobře. Stal se nejen jedním ze špičkových odborníků u nás, ale zcela samozřejmě se prosadil i v zahraničí – a to bylo v té době mnohonásobně těžší a komplikovanější, než dnes. Jenže – a to je potřeba říci v tom nejlepší slova smyslu – prof. Blahoše zastavit nelze, pokud jde o dobrou věc. Takže se jeho jméno stalo pojmem v Evropě i ve světě, především díky publikacím a odborným článkům, ale i díky jeho osobnímu šarmu a komunikačním schopnostem v mnoha jazycích. Spolu s přáteli a kolegy organizoval semináře o metabolismu kostí, semináře, které dalece přerostly svůj původní rozměr odborných akcí v Revmatologickém ústavu a staly se základem dnešní Společnosti pro metabolická onemocnění skeletu.

Je dlužno říci, že profesor Blahoš nikdy nepatřil k lidem, kteří si potrpí na pocty a kteří je sbírají. Zřejmě právě proto se mu jich ale v uplynulých patnácti letech

tolik dostalo. A to zcela po právu! Některé z těchto poct přitom navenek vypadají spíše jako povinnosti a ve skutečnosti také povinnostmi jsou. Mám na mysli kupříkladu jeho mnohaleté předsednictví České lékařské společnosti Jana Evangelisty Purkyně. Stal se jejím předsedou hned tehdy, když bylo možno uspořádat svobodné volby, tedy v roce 1990, a od té doby jím je stále. Myslím si, že si nikdo ani nedovede představit

lepšího předsedu a je jaksi „samozřejmě“ znovu a znovu volen, protože výsledky jeho práce jsou nepopíratelné. Natolik nepopíratelné, že ho vynesly do další mimořádné funkce, která stále není v naší veřejnosti zcela doceněna. Profesor Blahoš byl v roce 1998 zvolen prezidentem World Medical Association, společnosti, která sdružuje lékaře celého světa. Ne běžně se stává předsedou WMA Evropan;

ještě nikdy předtím se jím nestal nikdo z centrální, neřku-li východní Evropy. Prof. Blahoš po skončení funkčního období v roce 2001 předával funkci japonskému kolegovi a byl přitom osobně přijat japonským císařem – pocta, které se nedostává ani mnoha velkým politikům. Po ukončení funkce prezidenta WMA zůstává prof. Blahoš vedoucím regionální úřadovny WMA. V roce 1992 se prof. Jaroslav Blahoš stal (historicky jako druhý Čech po Janu Evangelistovi Purkyněm) zahraničním dopisujícím členem (correspondants étrangers) Académie Nationale de Médecine v Paříži.

Nelze dost dobře uvést všechna čestná členství v tuzemských a zahraničních odborných společnostech a jiná vyznamenání, jichž se profesoru Jaroslavu Blahošovi dostalo. A tak alespoň zmíním ještě některá z těch nejvýznamnějších z nich. Je místopředsedou Společnosti pro metabolická onemocnění skeletu ČLS JEP, členem výboru České endokrinologické společnosti ČLS JEP, členem Akademického sněmu AV ČR. Některé z poct udělených prof. Jaroslavu Blahošovi překračují i úzký rámec dílčích vědeckých disciplín – je předsedou vědecké sekce Nadace Český literární fond, již tři roky je nositelem českého státního vyznamenání – Medaile za zásluhy I. stupně. V roce 2002 byl jmenován Rytířem Řádu francouzské legie. V květnu letošního roku byl zvolen řádným členem Učené společnosti České republiky.

Mnohé z poct udělených profesoru Blahošovi jsou však nikoliv hodnotícím aktem, ale projevem úcty a pokory k jeho dílu a přihlášením se k jeho idejím a životní filosofii. Do této kategorie nepochybně patří i Zlatá medaile Lékařské fakulty UK v Hradci Králové, udělená v nedávných dnech prof. MUDr. Jaroslavu Blahošovi, DrSc., při příležitosti jeho životního jubilea.

Kdo nezná profesora Jaroslava Blahoše osobně (pokud

vůbec takoví jsou), ale koneckonců možná i ten, kdo jej zná dobře, je vždy fascinován jeho neutuchající aktivitou. Je zcela neúnavný tělesně i duševně. Po dlouhých mezinárodních letech z kongresů, kdy většina ostatních usíná únavou a změnou časových pásem, baví prof. Blahoš ty, kteří vzdorují únavě, jako výtečný vypravěč, a až odpadnou i tito, tak si v hlavě sumarizuje nové poznatky a dojmy. To, co si jiní složitě zapisují, si on drží v hlavě a dokáže s tím pracovat. Jeho schopnost vyhmátnout to opravdu nové a dát to do souvislostí mne uvádí do nekončícího úžasu. Je skvělý vypravěč v tom nejlepší slova smyslu. Dokáže podat odborné téma jako detektivní příběh, zaujmout pro ně po-

sluchače a současně je pobavit. Dokáže bavit společnost svými zážitky, ale i přehledem o umění a hudbě. Je renesanční osobností v pravém slova smyslu.

Nelze mu přát nic jiného, než aby si všechny své schopnosti ponechal, aby nám byl ještě dlouho skvělým učitelem a rádcem a aby nám dopřál s ním strávit ještě mnohá léta.

Milý Jaroslave, za sebe, za celou Českou lékařskou společnost JEP a za Lékařskou fakultu UK v Hradci Králové Ti přeji vše dobré! S hlubokou úctou

Prof. MUDr. Vladimír Palička, děkan

Zpráva o knize

Vladimír Pacovský: Medicínská terminologie

Praha : Karolinum, 2004, 95 s.

Prof. MUDr. Vladimír Pacovský, DrSc., bývalý přednosta 3. interní kliniky Fakulty všeobecného lékařství Univerzity Karlovy v Praze (dnes 1. lékařské fakulty UK), známý svými učebnicemi a dalšími publikacemi, vydal učební text o medicínské terminologii s podtitulkem „Informatorium pro studenty, zdravotníky a zvědavé laiky“. Studentem už nejsem, ale ke zvědavým zdravotníkům bych se snad ještě mohl počítat. Vždyť, jak říká latinské přísloví – „toho co víme je kapka, toho, co nevíme moře“ – a pak název publikace a jméno autora mne přitahovaly. Věděl jsem předem, že kapkami, byť by jich bylo sebevíce, to moře nenaplním, ale že ani nebudu zklamán. Po přečtení jsem si pod podtitulek ještě doplnil: „Napsáno pro poučení a potěšení“.

Publikace je vydána jako učební text pro studenty 1. lékařské fakulty UK (a tudíž, bohužel, i v zanedbatelném nákladu 300 výtisků). Nevím ovšem, pro který konkrétní výukový předmět by text sloužil jako učebnice. Na druhé straně by se asi také těžko hledal examinátor, který by byl dostatečně s obsahem seznámen, aby ho případný zvědavý student, který by si knížku pečlivě nastudoval, nepřivedl do úzkých.

Autor v předmluvě uvádí, že není lingvista, ale lékař. Domnívám se však, že jeho kniha zřetelně dosvědčuje, jak mu jsou i lingvistika a historie blízké. Nedovedu si totiž představit, že by někdo, komu jsou tyto obory lhostejné, mohl napsat publikaci, ve které by tak poutavým způsobem seznamoval čtenáře s lékařskou terminologií právě s tak bohatým využitím lingvistiky a historie.

Autor se v jednotlivých kapitolách, či spíše statích, zabývá dějinami lékařské terminologie. Uvádí, čím řečtina a latina přispěly k medicínským pojmenováním, a pro která pojmenování byla zdrojem bible. Seznamuje nás s názvy některých nemocí, které najdeme ve staré lékařské literatuře, a přibližuje nám tak problematiku, na kterou narážejí genealogové při studiu starých archivních záznamů a úmrtních matrik. Velmi zajímavá je kapitola věnovaná eponymům v medicíně. Kapitola všimající si „grotesek v medicíně“ a nedopatření vznikajících při překladu cizojazyčných názorů do češtiny mi připomněla situaci, kdy jsem se v jedné poválečné učebnici vnitřního lékařství dočetl, že nemocný při zánětu mozkových blan zaujímá polohu honičiho psa. Stále jsem si nedokázal představit, čím nemocný při meningitidě, s hlavou zabořenou zpět do polštáře a s dolními

končetinami pokrčenými v kloubech kyčelních a kolenních, připomíná honičiho psa. Záhada se mi osvětlila až později. Šlo o chybný překlad z francouzštiny, kdy slovo „chien“ neznamenalá pouze psa, ale také kohoutek ručnice („chien de fusil“), zatím co honičí pes je „chien de chasse“.

U paličkovitých prstů je uváděn název v angličtině, ale také ve francouzštině, ve které jsou tyto prsty popisovány jako „papouščí zobáky“ nebo prsty „s hadí hlavou“. Domnívám se, že příléhavý název pochází nejspíše z němčiny. V němčině jsou paličkovité prsty označovány jako Trommelschlegelfinger (der Trommelschlegel je palička na buben), čili jako prsty, které připomínají paličky na buben.

Ve statí o rodu autor uvádí, že Pavel Eisner ve své knize „Chrám a tvrz“ v kapitole „Čeština a žena“ (poznámka pisatele) dokládá, že v evropských jazycích je odedávna nastole-na nadvláda muže nad ženou. Pacovský se zmiňuje o tom, že ve snaze o zmírnění patriarchální nadřazenosti se v lékařských publikacích a sbornících začíná používat místo „man“ slovo „person“ (tedy namísto „chairman“ nově „chairperson“). Přesto by se mohlo žen dotknout, že slova jako „idol“ nebo „genius“ mají pouze mužský rod. Vtipně však Pacovský dodává, že by však ženy mohlo potěšit, že ženský rod nemají ani slova „blbec“, „opilec“ (a dala by se uvést mnohá další, např. „surovec“, „pitomec“ atd.). Jak se však zdá, podle mého názoru, ženské pokolení samo dává patriarchálnímu způsobu oslovování přednost, když z něžných úst zazní slova „Ty vole!“, adresovaná jiné zástupkyni něžného pohlaví.

Nedopatření jsou v knize ojedinělá. Wenckebachovy periody jsou nazvány podle Karla Fredericka Wenckebacha (1864 – 1940), původem holandského internisty (nikoliv tedy Wenckebachovy periody). Ménièreovu chorobu popsal Ménière Prosper Paul, nikoliv Méniér Prosper Paul. Ve slově „Ménière je nutno použít samohlásku s accentem grave (è), podobně jako ve slově „Molière“, tedy nikoliv s tzv. accentem aigu (é).

Přílohu k publikaci tvoří malý latinsko – český slovníček s komentáři. Ten, koho publikace osloví, velmi ocení poměrně rozsáhlé odkazy na literární prameny, ze kterých se „zvědavý“ může dále poučit. Jde o záslužnou publikaci, kdyby byla rozsáhlejší, přijali bychom to s radostí.

Prof. MUDr. Ladislav Chrobák, CSc.
Kabinet dějin lékařství LF UK

Jak to bylo v červenci roku 1945

K připomínce dění, jež před šedesáti lety předcházelo vzniku královéhradecké Lékařské fakulty UK, uvádíme text protokolu, sepsaného dne 3. července 1945 v Hradci Králové za účasti zástupců Ministerstva školství a osvěty ČSR v Praze, rektora Univerzity Karlovy, děkana pražské Lékařské fakulty UK a dvou zástupců této fakulty, zástupců Okresního národního výboru v Hradci Králové a Místního národního výboru v Hradci Králové a některých přednostů oddělení Okresní nemocnice v Hradci Králové.

Předmětem jednání bylo vyšetřiti možnost umístění lékařské fakulty v Hradci Králové. Za tím účelem byla prohlédnuta Okresní nemocnice, která přicházela v úvahu pro umístění klinik, bývalá okresní nemocnice, v níž má býti umístěna zubní a ortopedická klinika, a budova bývalého sborového velitelství, jež by měla sloužit k umístění teoretických ústavů.

V Okresní nemocnici bylo konstatováno, že tato nemocnice se hodí pro klinický provoz, bylo by potřeba provést pouze menší adaptace, zejména pokud by šlo o zřízení poslucháren. Tato nemocnice je dostavěna v r. 1928, je moderně zařízená, udržována ve vzorném stavu a má asi 920 lůžek.

Budova sborového velitelství, jež přichází v úvahu pro umístění teoretických ústavů, byla dostavěna v r. 1937. Jde tedy o budovu novou, prostornou, jež by mohla sloužit pro umístění všech teoretických ústavů.

Podle sdělení zástupců Okresního národního výboru bylo již předběžně jednáno s Ministerstvem národní obrany o otázce použití této budovy pro uvedeny účel, při čemž MNO nečinilo zásadních námitek proti navrhovanému použití této budovy, jež je ve vlastnictví města Hradce Králové. Tato budova jest t. č. používána ruským vojenským velitelstvím, které však přislíbilo, že budovu uvolní, bude-li potřeba, pro fakultní účely.

Pokud by šlo o kompetenci správních orgánů Okresního národního výboru a Místního národního výboru na straně jedné a Min. školství a osvěty na straně druhé, bylo předběžně informativně dohodnuto toto:

Okresní národní výbor by nesl náklad na stavební a vnitřní zařízení klinik a školská správa by nesla pouze náklad

osobní u těch zaměstnanců, kteří jsou pro klinický provoz nezbytně nutní. Pokud jde o teoretické ústavy, neslo by opět město Hrade Králové náklad na stavební adaptace i náklad na udržování této budovy a školská správa by hradila náklad na vnitřní vybavení po resortní stránce a personální náklad všech zaměstnanců.

V Hradci Králové bude zřízena tříčlenná styčná komise, složená z místních primářů, která bude ve styku s analogickou komisí, kterou již zvolila k témuž účelu Lékařská fakulta Karlovy univerzity.

Obsazení stolic pro fakultu v Hradci Králové by se provedlo normální cestou, a to tak, že by příslušné jmenovací návrhy, pokud se týče habilitačního řízení, připravila pražská Lékařská fakulta.

Jednání a práce, jak vyplývá z dohody všech zúčastněných, by mohly být urychleny tak, že již začátkem zimního semestru 1945 – 46 by bylo možno zahájit vyučování pro třetí – pátý ročník lékařského studia. Zatímní úprava vhodných místností na posluchárny v budově Okresní nemocnice se již připravuje Okresním národním výborem.

Příprava prvních dvou ročníků není zatím tak jistá, ale bude usilováno, aby alespoň první ročník mohl být co nejrychleji otevřen.

Bylo jednáno též o získání vhodných bytů pro zaměstnance fakulty. Předseda Místního národního výboru přislíbil rezervovat k tomu účelu 60 bytů dvou- i třípokojových.

Skončeno, přečteno, podepsáno.

(Poznámka redakce: protokol podepsali: rektor Univerzity Karlovy Prof. MUDr. Jan Bělehrádek, za Ministerstvo školství a osvěty ČSR dr. Kavan a dr. Chudomelka, děkan Lékařské fakulty UK prof. MUDr. Josef Čančík, zástupci Lékařské fakulty UK prof. MUDr. Antonín Přecechtěl a prof. MUDr. Jan Wolf, zástupci Okresního národního výboru dr. Polák a Bohumil Mucha, zástupci Místního národního výboru JUDr. Jan Němec a JUDr. Antonín Prokeš a zástupci primářů doc. MUDr. Jan Maršálek a doc. MUDr. Jan Bedrna).

Otisk protokolu byl pořízen podle přílohy publikace prof. MUDr. Bohuslava Boučka Dvouletá činnost fakultní pobočky královéhradecké (1945-46 a 1946-47). Nevydáno, otištěno v r. 1948 jako kartáčový otisk jen pro úřední potřebu, s. 211-213.

Venia docendi

Podle § 72 odst. 11 zákona č. 111/1998 Sb. jmenoval rektor Univerzity Karlovy prof. Ing. Ivan Wilhelm, CSc., s účinností od 1. dubna 2005 **MUDr. Karla Dědiče, Ph.D.**, odborného asistenta Fingerlandova ústavu patologie Lékařské fakulty v Hradci Králové Univerzity Karlovy v Praze a Fakultní nemocnice Hradec Králové, docentem pro obor patologie.

Dále rektor Univerzity Karlovy prof. Ing. Ivan Wilhelm, CSc., jmenoval s účinností od 1. června 2005 **MUDr. RNDr. Milana Kašku, Ph.D.**, odborného asistenta Chirurgické kliniky Lékařské fakulty v Hradci Králové Univerzity Karlovy v Praze a Fakultní nemocnice Hradec Králové, docentem pro obor chirurgie.

Panu docentu Karlu Dědičovi a panu docentu Milanu Kaškovi srdečně blahopřejeme a přejeme jim mnoho dalších pracovních i osobních úspěchů.

51. fakulní kolo SVOČ

Dne 18. května 2005 proběhlo na naší lékařské fakultě již 51. fakulní kolo SVOČ. Studenti z magisterského i bakalářského studia se jako každoročně zúčastnili klání, při kterém prezentovali výsledky svého celoročního badatelského úsilí. Počet prací je v posledních letech v podstatě konstantní. Letos bylo předneseno celkem 24 sdělení, z toho 6 v sekci teoretických a preklinických oborů, 10 prací s klinickou tematikou a 8 příspěvků frekventantů bakalářského studia.

Za účasti školitelů i spolužáků, kteří přišli své kolegy podpořit, si členové poroty vyslechli vesměs precizně připravená a velmi zanimově prezentovaná sdělení z nejrůznějších oblastí medicíny. Po krátké poradě byli vyhlášeni vítězové, jako nejlepší byly ohodnoceny následující práce:

Sekce prací z teoretických oborů:

1. místo: **Adéla Kaštánková** (4. r.), **Martin Havel** (4. r.) – Jizvení myokardiálních rukávců plicních žil – vztah k fibrilaci síní a koronární ateroskleróze. Školitelé: prof. MUDr. Ivo Šteiner, CSc., MUDr. Petra Hájková, Fingerlandův ústav patologie LF UK a FN HK.

2. místo: **Michal Cicanič** (3. r.) – Vplyv pulzného pôsobenia etopozidu na buňky stabilizovanej línie HEP-2. Školitel: prof. MUDr. RNDr. Miroslav Červinka, CSc., Ústav lékařské biologie a genetiky LF UK.

3. místo: **Igor Slaninka** (5. r.), **Michal Jirásek** (5. r.) – Expresse proteinu P 16 v laryngeálních lézích. Školitel: doc. MUDr. Aleš Ryška, Ph.D., Fingerlandův ústav patologie LF UK a FN HK.

Sekce prací z klinických oborů:

1. místo: **Martin Šimkovič** (5. r.) – Hemokoagulační změny u akutní lymfoblastické leukémie dospělých. Školitel: MUDr. Oldřich Široký, II. interní klinika LF UK a FN HK, Oddělení klinické hematologie.

2. místo: **Martin Jakl** (4. r.) – Elektrokardiografické projevy kardiotoxicity antracyklinů. Školitel: MUDr. Jan Horáček, Katedra válečného vnitřního lékařství Fakulty vojenského zdravotnictví v Hradci Králové Univerzity obrany v Brně.

3. místo: **Radek Kaniok** (3. r.) – Kumulovaná tekutinová bilance u nemocných s ARDS a vztah k vybraným ukazatelům morbidity a mortality. Školitelé: doc. MUDr. Vladimír Černý, Ph.D., FCCM, MUDr. Pavel Dostál, Ph.D., Klinika anesteziologie, resuscitace a intenzivní medicíny LF UK a FN HK.

Sekce prací studentů ošetrovatelství:

1. místo: **Pavλίna Holíková** (4. r.) – Informovanost matek o syndromu náhlého úmrtí u dětí. Školitelka: Bc. Jitka Nováková, Dětská klinika LF UK a FN HK.

2. místo: **Kateřina Ferancová** (4. r.) – Současná péče o umírající. Školitelky: PhDr. Alexandra Archalousová, Ústav sociálního lékařství LF UK, Bc. Blažena Beránková, Oddělení radiační a klinické onkologie Krajské nemocnice Pardubice.

3. místo: **Jitka Tlapáková** (4. r.) – Kvalita života nemocných s lupenkou. Školitelé: prof. PhDr. Jiří Mareš, CSc., PhDr. Marie Rybářová, Ústav sociálního lékařství LF UK, Bc. Iva Kubátová, MSc., Kožní oddělení Krajské nemocnice Pardubice.

Nejlepší práce byly vedením fakulty odměněny finanční částkou, všichni aktivní účastníci pak mohli obdržet symbolický honorář díky finanční podpoře, kterou poskytla Nadace pro rozvoj v oblasti umělé výživy, metabolismu a gerontologie.

Všem oceněným autorům srdečně blahopřejeme. Lze jen doufat, že semínko vědecké práce, které bylo díky SVOČ zaseto, bude během dalšího studia klíčit a růst. Jen tak budeme moci o našich absolventech tvrdit nejen to, že mají všechny základy pro to stát se špičkovými lékaři, ale že z nich vyrostou i silné a originální vědecké osobnosti. *Doc. MUDr. Aleš Ryška, Ph.D.*

Nejkrásnější strom města Hradce Králové pro rok 2005

Středisko ekologické výchovy a etiky Rýchory SEVER je nevládní nezisková organizace pro rozvoj ekologické výchovy v České republice se sídlem v Horním Maršově ve východních Krkonoších a odloučenými pracovišti v Litoměřicích a v Hradci Králové. Středisko ekologické výchovy a etiky Rýchory SEVER v Hradci Králové pořádalo dne 22. dubna 2005 při příležitosti „Dne země“ happening, v rámci kterého byly slavnostně vyhlášeny výsledky ankety „Nejkrásnější strom města Hradce Králové pro rok 2005“. Do soutěže se v tomto ročníku přihlásilo 78 účastníků ve třech kategoriích – literární, výtvarné a fotografické. Vítěze pro tento rok vybírala veřejnost. Práce všech zúčastněných byly vystaveny od listopadu do konce roku 2004 v Rokytové výstavní síni a v měsících únoru a březnu 2005 ve vestibulu Magistrátu města Hradce Králové. Občané mohli věnovat svůj hlas příspěvkům, které se jim zalíbily nejvíce, vhozením označených lístků do hlasovací urny.

Po sečtení hlasů z dvoukolového hodnocení byly vybrány vítězné práce. Nás zaujala zejména kategorie výtvarná, ve které byly oceněny tyto příspěvky:

1. místo: Michaela Vlčková, Nikola Horká, Mateřská škola Plačice – bříza

2. místo: Štěpánka Papíková – lípa v Jirákových sadech

3. místo: **Rudolf Pilař – bříza bílá v areálu Fakultní nemocnice Hradec Králové**

Pan Rudolf Pilař, který se v letošním roce dožívá 83 let, zobrazuje stromy v okolí Fakultní nemocnici Hradec Králové programově. Jím zobrazená bříza bělokorá, jinak také bříza bílá (*Betula alba*), zakrslý kultivar s převislou korunou, se nachází vedle budovy Ortopedické kliniky v sousedství historických hraničních kamenů. Bříza byla vysazena patrně v roce 1973 v souvislosti s úpravou terénu po dostavbě rentgenologického pavilonu. Drobné výtvarné dílo pana Rudolfa Pilaře (kresba pastelem) zobrazuje břízu ne jako významný alergen, ale upozorňuje nás na její estetickou i užitnou hodnotu.

*Ing. Michaela Špinová – ekolog FN
Stanislav Šír
Dana Kumprechtová*

8. seminář mladých patologů v Litomyšli

Jako každoročně se i letos konal (21.–23. 4. 2005) již tradiční jarní Seminář mladých patologů. Místo konání bylo stejné jako v předešlých ročnících – a to v krásném areálu zámku a pivovaru v Litomyšli.

Netradičně byl se seminářem spojen i 32. sjezd českých patologů, kterému byl věnován první den setkání. V rámci sjezdu jsme měli možnost vyslechnout řadu zajímavých přednášek, které se týkaly celého širokého spektra patologie. Šanci sdílet zajímavost či pokroky ve vědecké činnosti mají především mladí patologové, a ti ji také bohatě využili.

Ze zámku v Litomyšli.

Další den byl věnován sklíčkovému semináři, což je něco jako „patologická křížovka“ či „diagnostický kvíz“. Všem účastníkům se zašlou, s dostatečným předstihem, preparáty se zajímavou, vzácnou či obtížnou histopatologickou jednotkou. Během sklíčkového semináře se jednotlivé případy probírají a účastníci tak mají možnost porovnat vlastní závěry s diagnózou našeho ústavu, která je podpořena i speciálními metodami včetně imunohistochemie. Po sklíčkovém semináři následoval blok vyžádaných přednášek. Letos bylo hlavním tématem onemocnění horního gastrointestinálního traktu (GIT). Pozvání přijali naši odborníci z blízkých klinických oborů. Prof. Jan Bureš (Hradec Králové) velmi zajímavě probral klinický význam *Helicobacter pylori*, prof. Pavel Eliáš (Hradec Králové) ukázal neuvěřitelné možnosti zobrazovací techniky. Výletem do technického mikrosvěta byla přednáška dr. Ilji Tachecího (II. interní klinika, Hradec Králové) o kapslové enteroskopii. Prof. Václav Mandys (2. LF UK, Praha – Vinohrady) probral úlohu progenitorových buněk v patologických stavech horního GIT.

Lákadlem na workshop dalšího dne byla excelentní přednáška dr. Michaela Vietha, německého patologa (Bayreuth), jednoho z předních evropských odborníků na oblast GIT, o časných neoplastických změnách horního úseku trávící trubice.

Poslední den proběhl workshop vedený dr. Michaelem Viethem a prof. dr. Gerhardem Seitzem (Bamberg, SRN), kteří měli připravených asi 30 extrémně zajímavých a diagnosticky velmi obtížných lézí horního úseku gastrointestinálního traktu. Všichni víme, že neoplazie GIT mají prognózu závislou na včasnosti diagnózy. Proto je velmi důležité umět časně fáze diagnostikovat, a to jak ze strany kliniků, tak i ze strany patologů. Oba němečtí odborníci na toto kladli velký důraz. Jejich sdělení byla přínosná nejen pro mladé patology, ale i pro zkušené, na toto odvětví specializované patology.

Příští ročník bude věnován patologii dolního úseku trávící trubice a účast opět přislíbili dr. M. Vieth i prof. G. Seitz, takže je předem zajištěna vysoká úroveň odborných sdělení.

Během celé akce probíhal bohatý společenský program. V rámci přednášek a sklíčkového semináře se soutěžilo o nejlepší přednášku, o nejlepší poster, o nejkrásnější fotografii (hlavní cenou byl digitální fotoaparát a jeho nynějším majitelem je dr. Aleš Kohout z FÚP) nebo nejlepšího znalce hudby v hudebně-poznávacím kvízu. Večer jsme se mohli zúčastnit varhanního koncertu prof. Josefa Popelky v proboštském chrámu Povýšení sv. Kříže, cestopisné přednášky o Srí Lance, sledování video-záznamu natočeného pracovníky Fingerlandova ústavu patologie při loňské Poslední přednášce našich studentů 5. ročníku. Toto video všechny velmi pobavilo a doc. Aleš Ryška, režisér, sklídl velký aplaus.

Hlavovú cenu za nejlepší práci publikovanou v oboru patologie za rok 2003 získal doc. Aleš Ryška (Fingerlandův ústav patologie, Hradec Králové) a za rok 2004 Mgr. Nicol Straková (LF UP, Olomouc). Nově byla předána Bednářova cena za nejlepší publikaci v časopisu Česko-slovenská patologie v roce 2004, kterou obdržel MUDr. Miroslav Podhola (Fingerlandův ústav patologie, Hradec Králové).

Semináře mladých patologů v Litomyšli jsou vyhlášené jednak svou vysokou odbornou úrovní, ale hlavně velmi přátelskou a uvolněnou atmosférou, takže počet účastníků každoročně vzrůstá, letos jich měl sjezd 160. Záštitu nad celou akcí převzal při příležitosti 60. výročí založení královéhradecké Lékařské fakulty UK její děkan prof. MUDr. Vladimír Palička, CSc., a prezident české sekce International Academy of Pathology prim. MUDr. Zoltán Kerekes (Patologie Litomyšl). Hlavními organizátory celé akce byli doc. MUDr. Aleš Ryška, Ph.D., (FÚP LF UK a FN v Hradci Králové), prim. MUDr. Zoltán Kerekes a paní Zdena Svojanovská (Patologie Litomyšl). Finanční podporu zajistila celá řada sponzorských firem, hlavně pak firma Nikon Optoteam.

Myslím, že 8. ročník Semináře mladých patologů byl obzvláště vydařený a všichni účastníci odjžděli spokojení. Těšíme se na shledanou za rok a srdečně zveme všechny mladé – věkem či duchem – patology i nepatology.

MUDr. Markéta Nová
Fingerlandův ústav patologie

Při rautu se zbavil starostí i spoluorganizátor setkání doc. Aleš Ryška.

Zpráva o klinické stáži ve Fakultní nemocnici Hradec Králové

Dva němečtí studenti medicíny se rozhodli absolvovat svou třítydenní klinickou stáž na jaře tohoto roku ve Fakultní nemocnici Hradec Králové. Po návratu domů napsali tyto studenti své zkušenosti. Překlad jejich anglicky psaného dopisu nám k otištění poskytl pan prof. MUDr. Ivo Šteiner, CSc., proděkan pro zahraniční styky.

„Jsem student 5. ročníku Lékařské fakulty Univerzity v Münsteru na západě Německa. Se zhruba 200 tisíci obyvatel, včetně 40 tisíc studentů, je Münster zhruba srovnatelný s Hradcem Králové.

Rozhodli jsme se požádat o možnost stážovat na Karlově univerzitě, protože jsme dosud ani jeden nebyli v České republice a chtěli jsme poznat krajinu, lidi i systém zdravotnictví, mimo jiné i proto, že jde o nového člena Evropské unie.

Krátce po našem e-mailovém dopisu nám prof. Šteiner zařídil umístění na klinikách podle našeho přání i ubytování na studentských kolejkách a poslal nám informace, jak se dostat z pražského letiště do Hradce Králové.

Hned od prvního dne v ČR jsme se měli

velmi dobře. Měli jsme štěstí, že jsme byli ubytováni společně s dalšími zahraničními studenty v rámci programu Erasmus; ti nás rovněž přijali velmi hezky.“

Martin píše: „Hned první den po příjezdu jsem byl představen doc. Horáčkovi z interní kliniky, který byl tak laskav a staral se o mne během celého pobytu. Chci mu za to velmi poděkovat! Zatímco v Německu je při stáži obvyklé pobývat jen na jednom oddělení, byl jsem příjemně překvapen, když jsem byl dotázán, která pracoviště chci poznat. Vybral jsem si tedy kardiologii, hematologii/onkologii, gastroenterologii a nefrologii, abych viděl co nejvíce odvětví vnitřního lékařství. Zjistil jsem, že vybavení vašich pracovišť je plně srovnatelné s našimi v Münsteru. Měl jsem obavy, jak se budu domlouvat s lékaři; bez problémů jsem mohl konverzovat v angličtině či v němčině a všichni se všemožně snažili mi pomoci, v nejhorsším třeba i pomocí znakové řeči.“

Michal píše: „Já jsem strávil svou stáž na chirurgické klinice. Od prvního do posledního dne jsem byl přátelsky přijímán. Prof. Vobořil mi nabídnul, že si sám mohu vybrat náplň práce. Takže jsem se

zúčastnil řady různých operací a aktivně se podílel na chirurgických zákrocích na standardních odděleních i na jednotce intenzivní péče. Dostal jsem příležitost získat množství teoretických i praktických chirurgických poznatků. Po celou dobu na klinice byl za mne zodpovědný vždy určitý lékař a já jsem tak měl možnost se kdykoli na cokoli zeptat. Bylo to pro mne velmi neobvyklé, protože zde v Německu se o nás asistenti běžně nestarají. Protože všichni vaši lékaři mluví dobře anglicky a prof. Vobořil i velmi dobře německy, neměl jsem problémy s komunikací. Takže jsem s touto stáží opravdu velmi spokojen a pobyt v České republice se mi velmi líbil!“

„Chceme tímto poděkovat všem za jejich úsilí, které udělalo z naší stáže opravdu nezapomenutelný zážitek! Zvláště děkujeme našim kolegům studentům Barboře Votočkové a Marku Němcovi, kteří nám ukázali město a český studentský život, dali nám dobré tipy co dělat ve volném čase a pomáhali nám, kdykoli jsme měli nějaké jazykové problémy.“

Martin Abendroth
Michael Rink

Svátek dětí ve Fakultní nemocnici

Na první červnový den trochu chladnější počasí přivítalo v parčíku před Dětskou klinikou účastníky Dětského dne – malé pacienty z Fakultní nemocnice. Dopoledne plně her a soutěží při příležitosti Mezinárodního dne dětí každoročně pořádají Speciální základní a Speciální mateřská škola při Fakultní nemocnici Hradec Králové. Letos se ho zúčastnilo okolo sta hospitalizovaných dětí, z toho zhruba polovina v pokojích, kde byl pod dohledem lékařů a sester připraven speciální program.

Soutěžní klání venku na dětském hřišti zahájili studenti Pedagogické fakulty UHK Jitka Říčařová a Tomáš Berka. Oba jsou již dva roky členy Sdružení zdravotních klaunů a rozveselují nemocné děti coby sebraná klaunská dvojice. Po jejich vystoupení se všechny přítomné děti rozeběhly k jednotlivým soutěžním atrakcím, aby si později za svou šikovnost mohly vybrat odměnu v podobě dárků od sponzorů obou škol. Zahrát si a zasoutěžit o ceny mohli i ambulantní pacienti či jen návštěvníci areálu FN. Na všechny se dostalo jak s dárky, tak i s dobrou náladou.

Obě školy, které nedávno společně oslavily 50 let úspěšné činnosti, mají denně v péči na sto předškolních a školních dětí. Jejich hlavním posláním je přinést jim trochu radosti a povzbuzení ve chvílích, kdy je přepadne nemoc a musí si zvykat na nemocniční prostředí. Mezinárodní den dětí je jen jednou z mnoha příležitostí, jak toto poslání naplnit.

Akce k Mezinárodnímu dni dětí budou ve Fakultní nemocnici probíhat po celý měsíc červen – nemocné děti navštíví zdravotní klauni, studenti s divadelním představením, duo Maja a mnoho dalších.

Obě školy děkují za pomoc a hodnotné dárky těmto organizacím a sponzorům:

Drogerie FN HK • Českomoravská stavební spořitelna, a.s., HK • PRO-FIL HK, Trafika Pod Strání HK • EFES, Pardubice-Černá za Bory • Petr Příbyl, Hořice v Podkrkonoší • EXVER FOOD, spol. s r.o., p. Fejfar, Staré Ždánice • Varna a.s. – pí. Balcarová, Praha 1, Malá Strana • NOWACO – p. Dušek, Pardubice • Sklad potravin – Stravovací odbor FN HK • AG FOODS – p. Kaválek – Velká Bíteš • ISO linie – Ing. Robert Mička, Havlíčkův Brod • Deníky Bohemia – HRADECKÉ NOVINY • JUDr. Křečková – Krajský úřad Královéhradeckého kraje • JANEBA-time, s.r.o. Pardubice.

Mgr. Helena Bieliková
Foto: Mgr. Alena Vodová

Za šikovnost čekala sladká odměna.

Nad knihou »Karel Rokitanský«

Lékařská fakulta Univerzity Karlovy v Hradci Králové vydala při příležitosti 60. výročí svého založení pozoruhodnou publikaci autorů **Hvězdoslava Stefana, Olgy Procházkové (ed.) a Ivo Šteinera „Karel Rokitanský“**. Jak uvádějí autoři knihy v předmluvě, vzniklo toto dílo rozšířením starší monografie H. Stefana o Karlu Rokitanském (Stefan H.: Karel Rokitanský. Hradec Králové : Dům osvěty, 1954), doplněním přednášek, proslavených při oslavách 200. výročí narození Karla Rokitanského v roce 2004, a scénáře výstavy o životě a osobnosti Karla Rokitanského, uskutečněné také v roce 2004.

Reprezentativní dvojjazyčnou (česky / anglicky) publikaci v grafické úpravě Miroslava Všetečky vydala Lékařská fakulta v Nakladatelství ATD v Hradci Králové. Kniha má 96 stran a je provázena 57 barevnými a černobílými fotografiemi, kopiemi dokumentů a kresbami.

Kniha je rozčleněna do čtyř statí. V první, nejrozsáhlejší z nich, přináší prof. MUDr. Hvězdoslav Stefan, CSc., v jedenácti kapitolách podrobný obraz života, práce a osobnosti Karla Rokitanského. Představuje tohoto významného lékaře nejenom jako systematického patologa, přinášejícího svými anatomickými poznatky bezprostřední prospěch i klinickým oborům, zejména chirurgii, ale také jako vynikajícího organizátora a reformátora lékařského studia a jako člověka nebránícího se filosofickému zamýšlení. Prof. Stefan připojuje i literární svědectví o slavnostním zasazení pamětní desky na rodný dům Karla Rokitanského v roce 1879. Dále autor tuto statí doplňuje podrobným přehledem použité literatury a pramenů.

Ve druhé stati se prof. MUDr. Ivo Šteiner, CSc., zabývá obdobím studií Karla Rokitanského na tehdejší Karlo-Ferdinandově univerzitě v Praze. V letech 1818-1821 zde Rokitanský studoval povinnou „filosofii“, v letech 1821-1824 studoval první tři ročníky na pražské Lékařské fakultě, poté odešel do Vídně, kde v roce 1828 studia dokončil. Dále se autor zasvěceně zabývá i případným vzájemným vztahem mezi Karlem Rokitanským a Janem Evangelistou Purkyněm, a dokládá, že mezi těmito dvěma velikány během jejich života k bližšímu vzájemnému vztahu nedošlo.

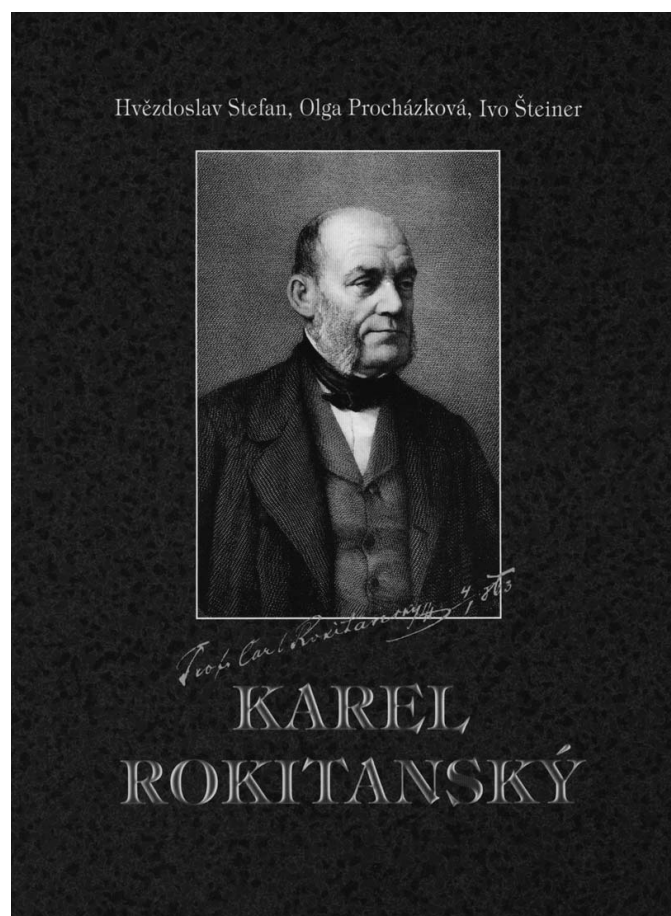
Ve třetí stati se MUDr. Olga Procházková vrací k oslavám 200. výročí narození Karla Rokitanského, jež se v roce 2004 uskutečnily ve Vídni, v Hradci Králové a v Praze. Připomíná návštěvu delegace hradecké Lékařské fakulty UK ve Vídni v únoru 2004 (včetně závěru diskuse s rakouskými přáteli, že Karel Rokitanský „byl velký Čech i velký Rakušan a navíc velký Evropan“),

slavnostní shromáždění akademické obce Lékařské fakulty UK v Hradci Králové k uctění památky Karla Rokitanského dne 3. března 2004 a výstavu o životě a díle Karla Rokitanského, zahájenou téhož dne a později přenesenou do Prahy.

Čtvrtou statí knihy, nazvanou „Významná data v životě a díle Karla Rokitanského“, naplňuje kromě stručného přehledu významných dat i rodokmen rodu Rokitanských a rodokmen rodu Lodgmanů.

Knihu „Karel Rokitanský“ snad ani nelze otevřít jinak, než s pocitem hluboké úcty a respektem k osobě a dílu slavného královéhradeckého rodáka. Po jejím přečtení však v našem prožívání nejspíše zaznamenáme i silný pocit obdivu k dílu tvůrců této knihy.

PhDr. Vladimír Panoušek,
Kabinet dějin lékařství LF UK

Prof. MUDr. Josef Andrýs, CSc., čestným členem odborné společnosti

Ve dnech 27. 5.–29. 5. 2005 se v Kongresovém centru Aldis v Hradci Králové uskutečnila společná celostátní konference Sdružení soukromých gynekologů ČR a České gynekologické a porodnické společnosti ČLS JEP nazvaná „Postupy lege artis II“.

Při příležitosti konání této konference bylo panu prof.

MUDr. Josefu Andrýsovi, CSc., bývalému pracovníkovi Porodnické a gynekologické kliniky Fakultní nemocnice Hradec Králové, uděleno čestné členství České gynekologické a porodnické společnosti ČLS JEP. Ke jmenování čestným členem odborné společnosti panu profesoru Josefu Andrýsovi upřímně blahopřejeme.

Redakce

Etická dilemata moderní medicíny

Toto je název přednášky, kterou proslavil profesor MUDr. Thomas Gral, zakladatel Nadace mezilidské tolerance Thomase Grala, v rámci cyklu přednášek, pořádaných Nadací pro členy akademických obcí královéhradeckých vysokých škol a zainteresovanou veřejnost. Přednáška se konala dne 19. 5. 2005 v 16 hodin ve velké posluchárně Lékařské fakulty UK v Hradci Králové v Šimkově ulici.

Přednášejícího uvedl zástupce správní rady Nadace profesor Pravoslav Stránský. Vzpomenul i předcházejících přednášek cyklu s tím, že tato se koná po delší přestávce, nicméně je očekávána s velkým zájmem.

Profesor Thomas Gral v úvodu své přednášky krátce definoval pojmy „etika“ a „morálka“ s tím, že „dilema“ nás staví před více možností řešení.

Změny morálky probíhají souběžně se změnami společnosti. Otrokář mohl beztrestně zabít svého otroka, středověký feudál mohl využít ius primae noctis (právo první noci). I v současnosti jsou zanedbávána práva žen v řadě arabských zemí. Ve světové medicíně stále přetrvávají paternalistické principy. Ve Spojených státech amerických se platy žen stále nevyrovnají platům mužů v odpovídajícím postavení. Dále profesor Gral upozornil na klasické Hippokratovo pravidlo – primum non nocere (především neškodit). V souvislosti s tím připomenul případ Terry Schiavové – mentální bulimičky, která v důsledku své choroby prodělala metabolický rozvrat a v podstatě smrt mozku. Manžel pacientky byl přesvědčen, že tato je skutečně v „permanentním vegetativním stavu“ (PVS), kdežto její rodiče tvrdili, že se na ně Terry opakovaně usmála a že je tudíž poznala a vnímala je. Po známých peripetích i vstupu politiků do diskuse však případ skončil smrtí paní Schiavové.

Pan profesor Gral rovněž vzpomněl některých dilemat z oblasti léčby. Uvedl případ Acylpyrinu, který je výborným lékem, i když jeho užívání může mít někdy fatální následky. Obdobnou problematiku měl thalidomid a setkáváme se s ním u některých antiepileptik. Tím profesor Gral poukázal na to, že mnohé lékařské omyly vzniknou v důsledku nesprávného dávkování léků. Upozornil na důležitost sledování vedlejších a nežádoucích účinků léků a nutnost zvažovat rizika užítu (risk profit), resp. poměr mezi vynaloženými prostředky a mírou prospěchu pro nemocného (cost – benefit analysis).

Profesor Gral pak připomenul židovské a křesťanské desatero, příspěvek Ježíše – „Nečih druhým, co nechceš, aby jiní činili tobě!“

V další části přednášky se profesor Gral věnoval Helsinské lékařské deklaraci a připomenul kodexy občanských práv. V negativním smyslu upozornil na Hitlerovu arijskou eugeniku, zaměřenou proti nevyléčitelně nemocným, Židům a Romům. Připomenul také metody stalinského třídního boje, kdy ruští disidenti byli „lčeni“ v psychiatrických zařízeních, a zmínil se i o tom, že „druhý muž“ v čele teroristické organizace al-Ká'ida je lékař.

Dále pan profesor probral řadu dalších morálních dilemat. Je to otázka potratů, zda skutečně jsou sociální indikace. Upozornil na možnosti nitroděložní diagnostiky řady závažných onemocnění díky amniocentéze a genetickým vyšetřením, a na problém indikace potratů. Zabýval se otázkami eutanazie, která je uzákoněna v Nizozemském království a v americkém státě Oregon. Vždy je nutno respektovat, podle těchto legislativních úprav, právní nemocného. Zmínil se o klonování lidí, které je nepřijatelné, je však možné klonovat části organismu. Zde připomenul práci amerických laboratoř, které mohou být nadějí pro paraplegiky (MUDr. Jan Voda na Floridě).

Podle platných lékařských kodexů nejde jen o hippokratovské neškodit, ale také o to, aby bylo dbáno na kvalitu života. Beneficence znamená naplnění závazku, aby zdravotnická instituce poskytovala prospěch těm, kterým je určen, tedy nemocným.

Dále profesor Thomas Gral zdůraznil důležitost anamnézy a upozornil zde na zásady profesora Ladislava Chrobáka. Správná anamnéza zajistí v 55% správnou diagnózu. Je nutné vytvořit ovzduší důvěry mezi lékařem a nemocným. Proto medicína není jen vědou, ale také uměním. V oblasti práv nemocných je nutné podávat nemocným šetrným způsobem pravdivé informace. Dále zdůraznil nutnost písemných souhlasů. Upozornil zde na náboženskou společnost Svědků Jehovových. Dilema pro lékaře představují stále lidé mentálně nekompetentní. Zabýval se problematikou prohlášení DNR (do not resuscitate – neresuscitovat). Otázkou zůstává i living will – poslední vůle, jež (sepsána v době plné soudnosti) by měla obsahovat údaj o tom, kdo by měl pacientovy zájmy v případě nutnosti zastupovat.

V závěru přednášky upozornil pan profesor Thomas Gral, že první dilema musel řešit už Noe při výběru zvířat na archu. Zamyslel se nad otázkou komatózních stavů, permanentního vegetativního syndromu a nemocných s přechodně omezeným vědomím. I zde je možnost omylu. Případy s PVS je nutné sledovat rozhodně více než měsíc, nejlepší by byl celý rok. Pomoci zde mohou etické komise.

Účastníci vyslechli přednášku velmi pozorně a odměnili ji adekvátním potleskem. V následující diskusi se pak ukázalo, že auditorium skutečně tvoří zainteresovaní posluchači.

Profesor Jan Libiger upozornil na problémy s diagnostikou permanentního vegetativního stavu (PVS). Ilustroval to údajem o Jean-Dominique Baubym, redaktorovi francouzského časopisu, který po mozkové příhodě nebyl schopen komunikovat s okolím. Jeho fyzioterapeut si však povšiml naléhavého mrkání levým okem, převedli to na abecedu a výsledkem byla kniha memoárů z tohoto období. Dva dny poté, co kniha vyšla, Jean-Dominique Bauby zemřel. Je nezbytná opravdu pečlivá diagnostika.

Profesor Ladislav Chrobák se zamyslel nad otázkou, zda lze stáří pokládat za nemoc, a citoval údaj z ankety uskutečněné u mladých lidí, z nichž 40% se domnívá, že stáří parazituje na populaci.

Ředitel Fakultní nemocnice Hradec Králové docent Leoš Heger upozornil, že řada etických dilemat byla již v minulosti prakticky řešena. Uvedl jako příklad válečnou medicínu, která tříděním zraněných řeší praktické otázky. Sám vzpomíná na období, kdy byl v roce 1978 v Hradci Králové uveden do provozu první diagnostický počítač (computer tomography – CT) ve státě. Bylo nutno vytvořit odborná kritéria, dát klinikám kvóty nemocných pro vyšetření a tím byl vyřešen tento závažný problém obrovského zájmu o vyšetření CT. V závěru svého příspěvku se pan ředitel věcně zamyslel nad tím, zda je účelné zachraňovat nedonošené děti od porodní váhy 500 gramů – výsledkem jsou pak mnohé děti s ireparabilními změnami jako hluchota, slepota nebo idiocie.

Profesor Pravoslav Stránský v této souvislosti připomenul profesora Josefa Erbena, který byl iniciátorem vypracování pravidel pro výběr nemocných na dialýzu – podle zdravotnických indikací.

MUDr. Eduard Havel z Chirurgické kliniky se zamyslel nad pojmy „etika“ a „morálka“ a naznačil i možnost existence tzv. „svědomí skupiny“.

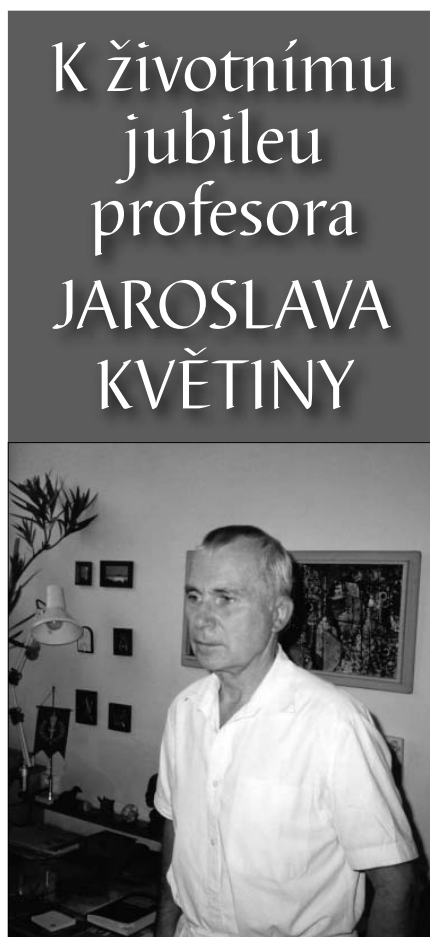
Podle názoru pisatele byla přednáška i věcná diskuse na vysoké úrovni. Děkuje panu profesorovi Thomasu Gralovi, také diskutujícím a budeme si přát, aby Nadace mezilidské tolerance pořádala s úspěchem další akce. Tato byla výborná.

Doc. MUDr. Herbert Hanuš, CSc.

V tomto roce se dožívá neuvěřitelných 75 let pln svěžesti a mladického elánu při vysokém pracovním nasazení **prof. RNDr. PhMr. dr. h. c. Jaroslav Květina, DrSc.** O profesoru Květinovi bylo už napsáno mnohé laudatio i kompletní curriculum vitae, pokusím se proto o vyjádření vlastního chápání profesorskovy osobnosti.

Jako první civilní studenti na někdejší VLA (nyní Lékařské fakultě UK) v Hradci Králové jsme se setkali s magistrem Květinou, kde jinde, než při výuce farmakologie. Nebylo pochyb, že svou profesi dokonale ovládal, nejprve předepisování léků, poté i obecnou a speciální farmakologii. Náš učitel nám imponoval i svou bohatou kšticí, úsměvem a vůbec osobním šarmem. Ovšem to neznamená, že si nás získával také nízkými nároky na naše znalosti. Právě naopak. A tak nejen dívčí součást studijní skupiny, což je pochopitelné, ale i ta důležitější si nedovolila přijít na výuku teoreticky nepřipravena, neboť jsme si snad všichni pokládali za čest být v dobré přízni s naším učitelem (kdepak jsou dnes takoví učitelé?) a on se nám zase odměňoval snahou o maximální názornost výuky, o její přehlednost a srozumitelnost. Některé z originálních postřehů a taky systematiku oboru vyznávám dodnes.

Magistr Květina na nás působil i během studentské vědecké činnosti. Tato volontérská aktivita byla na Katedře farmakologie velmi rozvinutá a poskytla mnohým studentům pohled nebo i vstup do tajů vědecké experimentální práce. To platilo mnohonásobně více pro nás, kteří jsme se rozhodli věnovat se farmakologii jako své profesní náplni. Magistr Květina byl kdykoliv ochoten pomoci, prodiskutovat problémy nejen odborné a především byl nezapomenutelný jako aktér tandemu Grossmann-Květina. Někdejší docent Grossmann měl šťastnou ruku, když prosadil uvolnění magistra Květiny z ostravského „exilu“. Vznikla tak úžasná dvojice, kde doc Grossmann vynikal nevyčerpatelnou invencí a magistr Květina nezůstal pozadu precizním přístupem k metodám a jejich interpretací, k čemuž jedinečně přispívalo jeho chápání problémů medicíny. Jednou z typických vlastností tandemu byla snaha zavádět nové progresivní prvky do všeho kolem nás. Nezapomenutelné byly zážitky s natáčením výukových filmů podle scénářů Grossmann-Květina, kdy studentům-volontérům připadla role mladých, zaučujících se vědeckých adeptů. Zažili

jme spoustu humorných chvil. Nadšení ze společného díla bylo nakažlivé, i když jsme byli více méně staty. Stejně nelze zapomenout na „zkoušecí stroj“, který stál na chodbě katedry v očekávání, že přistoupí student, aby si prověřil své znalosti.

Tak se postupně rozvíjel model hradecké farmakologické školy, který nás, nové adepty, zastihl v sedmdesátých letech minulého století v etapě studia radiobiologie – konkrétně nemoci z ozáření a změny účinků léků za této modelové situace. Už tehdy, zcela novátorsky, se na Katedře farmakologie Lékařské fakulty nazíralo na řešení farmakoterapeutických problémů z hlediska jak farmakodynamiky, tak kinetiky. Teprve později jsem pochopila význam této vědecké výchovy – tj. v jednotě dvou základních pohledů, nedílných součástí farmakologie. Magistr Květina měl na tomto modelu velký osobní podíl. Sám se velmi aktivně zajímal o enzymy biotransformačních pochodů v játrech i o postradiační malabsorpční syndrom. Jeho vědecká práce byla tak systematická, objektivní a interpretačně přesvědčivá, že jsem se sama dala také směrem, který propracovával. Synonymem pojmu „Květinův pracovní styl“ byla pro mě serióznost, koncepčnost myšlení

a schopnost realizovat dobré nápady. Ve vztahu ke spolupracovníkům pak altruismus. Nikdy jsme se nesetkali s tím, že by magistr Květina před námi tajil své úspěšné a progresivní výsledky. Právě naopak. Bylo pro mě proto dokonalým překvapením, když jsem mnohem později slyšela od svých vlastních žáků vyprávět o atmosféře na jiných, byť významných pracovištích, kde neshodnost a uzavřenost zkušenějších kádrů i celých laboratoří nepřála rozvoji mladých. Ještě nejméně dva významné rysy dominovaly a vybízely k následování: organizační talent a rozvaha ve finančních nárocích na vědeckou práci. Magistr Květina nikdy neplýtval prostředky, vždy měl své projekty co nejdokonaleji promyšlené a podložené svými předchozími zkušenostmi.

Ve druhé polovině 70. let se magistr Květina habilitoval (když v roce 1966 obhájil kandidátskou disertační práci) a další tři roky strávil v zahraničí, nejprve ve Výzkumném farmakologickém ústavu „Mario NEGRI“ v italském Miláně (u prof. Garratiniho), později jako hostující profesor na Nihon univerzitě v japonském Tokiu (u prof. Masafumi Kobayashiho). V Miláně byl doc. Květina začleněn do onkologického výzkumného programu a mimo jiné vypracoval originální metodu izolovaných perfundovaných jater, s jejíž pomocí demonstroval biotransformační pochody léčiv. Opět nás tímto svým metodickým zázemím podstatně ovlivnil, a co více, ochotně nám předával své vlastní zkušenosti. Mohli jsme nejen čerpat z nových vědecko-výzkumných výsledků ze zahraničních stáží, jakými byly např. kvalitativní interspeciální rozdíly v biotransformaci léčiv, ale bylo nám i umožněno zavést vlastní modifikovanou metodu izolovaných perfundovaných jater, která by se bez Květinových zkušeností stala realitou jen velmi pomalu.

Po organizační stránce je třeba ještě připomenout, že po nuceném odchodu profesora Grossmanna z postu přednosta Katedry farmakologie, vedl pracoviště doc. Květina (později profesor) až do roku 1972. Toto „šéfování“ nebylo pochopitelně nikterak formální, pociťovali jsme v tehdejších nesnadných dobách Květinovu ochranu jak po stránce personální, tak odborné.

V roce 1972 prof. Květina odešel z Lékařské fakulty na královéhradeckou Farmaceutickou fakultu, jejíž založení spolu s dalšími byl inicioval. Ústav far-

makologie LFUK se vydal řešit problémy klinicko farmakologické, které s původní radiobiologií souvisely jen málo (onkologická chemoterapie).

Profesor Květina, jak jinak, ve své nové životní úloze opět vynikal koncepčním myšlením a organizačními postupy. Zasloužil se o to, aby pražská Karlova Univerzita vzala nově vznikající fakultu do svého svazku. A jako v každé době, i tehdy se zasloužil také o netradiční pedagogický systém a celofakultně jednotný vědecký program. V čele této fakulty stál prof. Květina ve funkci děkana více než 20 let. Po stejnou dobu vykonával i funkci přednosty Ústavu farmakologie a toxikologie obklopen četnými žáky a následovateli. A roky šly dál a přinesly zvolení

profesora Květiny do kolegia lékařských věd Československé akademie věd počátkem let sedmdesátých, členem korespondentem ČSAV v roce 1981 a akademikem 1988. Svě postavení v Akademii věd nový akademik využil tak, že uspěl v založení biofarmaceutické laboratoře při Ústavu experimentální medicíny ČSAV a v roce 1985 z ní vytvořil samostatný Ústav experimentální biofarmacie, jako první akademický farmaceutický institut vůbec. Výzkum ústavu se zaměřil na „targeting“ tj. ovlivnění distribuce léčiv. Po přeměnách vědy v roce 1990 se podařilo prof. Květinovi transformovat Ústav experimentální biofarmacie na společné výzkumné pracoviště Akademie věd ČR a Farmaceutické akciové společnosti

PRO.MED.SC. Kromě pokračování původní výzkumné tradice se staly hlavním zájmem studie bioekvivalence a vztah mezi kinetikou a dynamikou modelových léčiv.

Profesoru Květinovi se dostalo mnoha poct – nyní mj. i zlaté medaile Lékařské fakulty UK v Hradci Králové. Já sama dávám profesorovi medaili z člověčen- sky nejdůležitějších: za to, že se zasloužil o to, aby tandem Grossmann-Květina fungoval až do posledních chvil života profesora Grossmanna, a to včetně časů pro profesora Grossmanna ponižujících a nepřátelských. Za to děkuji profesorovi Květinovi za všechny žáky grossmannovské školy.

Prof. MUDr. Jiřina Martínková, CSc.

Nad knihou Jana Jakla HRADEC KRÁLOVÉ

Praha – Litomyšl : Paseka, 2005

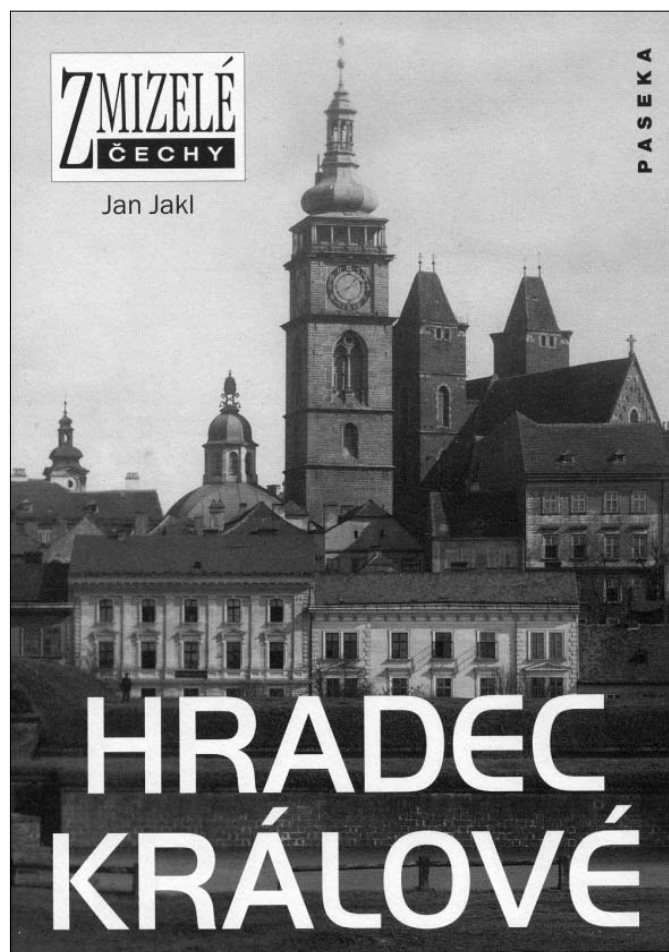
Knihou Jana Jakla „Hradec Králové“ zahájilo nakladatelství Paseka edici „Zmizelé Čechy“, jež by měla připomenout historii a zaniklou tvář českých měst. (Připraveny jsou i další tituly této edice – Novopacko, Sobotecko, Benešov, Děčín, Hořice). Kniha Jana Jakla má 60 textových stran a rozsáhlou obrazovou přílohu čítající 117 černobílých fotografií, zachycujících jednak bourání pevnostních hradeb, jednak samotné počátky výstavby pozdějšího moderního města, jemuž právem náleželo epiteton „salon republiky“.

Možná by se z uvedené stručné informace o knize Jana Jakla mohlo i zdát, že vydání této hradecensis, přinášející historické fotografie z období osvobození města z pout pevnostních hradeb, je poněkud nadbytečné. Vždyť v minulosti již vyšla celá řada významných děl s touto tematikou – připomenu zde alespoň zdařilou publikaci „Hradec Králové 1881/1981“, vydanou v roce 1981 Městským národním výborem v Hradci Králové (ed. Jaroslav Cheben), či výpravnou publikaci autorů Jiřího Zikmunda a Jaroslavy Pospíšilové „Fotoalbum města Hradec Králové 1866-1918“, vydanou nakladatelstvím Garamon v roce 2000. Stačí ovšem novou knihu o Hradci Králové otevřít a veškeré případné pochybnosti o oprávněnosti jejího vydání se rázem vytratí. Autor knihy uvádí stručné dějiny města Hradec Králové, zachycující jeho vývoj od starověku až do konce třicátých let minulého století. Zmiňuje historické události (války, ale také budování vojenské pevnosti), jež měly za následek zánik významných objektů a s tím související proměny města. Zvláštní pozornost pak věnuje stavebnímu rozvoji města v období po zrušení vojenské pevnosti v roce 1884, a to až do období před druhou světovou válkou.

Čtenáře nepochybně mile překvapí i obrazová příloha knihy. Jde z velké části o dosud nepublikované fotografie, z nichž mnohé velmi ilustrativně dokumentují, že boření a odstranění zrušených pevnostních objektů nebylo vůbec snadné. Fotografie některých objektů, dotvářejících tvář města ještě v prvních letech minulého století (např. Caivasovy domy na Velkém náměstí, vodárenská věž Kropáčka, Lutherův dům na Kavčím plácku atd.) pak přesvědčivě dokládají, jak intenzivní byl stavební rozvoj města v první polovině dvacátého století.

Knihou Jana Jakla „Hradec Králové“ zcela jistě potěší hradecké patrioty a milovníky historie tohoto města. Je však velmi pravděpodobné, že zaujme i mnohé další čtenáře, včetně těch nejmladších, kteří si teprve utvářejí vědomí příslušnosti k místům, kde žijí. Autorovi knihy patří za jeho počín upřímný dík.

PhDr. Vladimír Panoušek

Děkujeme, paní ředitelko

V srpnu letošního roku odchází do důchodu po dlouholetém působení ve Speciální základní škole při Fakultní nemocnici Hradec Králové paní Mgr. Alena Vodová. Od roku 1977 jako učitelka a od roku 1990 jako ředitelka školy se věnovala těm nejpotřebnějším – nemocným dětem hospitalizovaným ve Fakultní nemocnici.

Vybavena jak teoreticky studiem oborů pedagogika a somatopedie, tak i prakticky bohatými zkušenostmi z práce na dětských odděleních FN, ale především lidským přístupem k dětským pacientům i dospělým spolupracovníkům, ujímala se vedení nemocniční školy v době, kdy se prudce změnila společenská situace a škola zákonitě hledala svoji novou tvář i postavení mezi zdravotníky. Mgr. Alena Vodová věnovala nejlepší léta svého života tomu, aby škola se ctí dostála svému tradičnímu poslání – poskytovat vzdělání a výchovnou péči dětem hendikepovaným nemocí a stresem z nemocničního prostředí

a vytrženým z normálního běhu života. Zároveň však od počátku cílevědomě se svým kolektivem usilovala o to, aby škola byla jak dětem, tak zdravotníkům ochotným a vlídným pomocníkem na cestě k uzdravení. Proto kladla velký důraz zvláště na mimoškolní aktivity dětí v nemocnici, prosadila u nadřazených orgánů činnost školní družiny a školního klubu, ve kterých mohou malí pacienti naplnit své potřeby hry a uvolnění, zažít uspokojení a radost, které pomáhají léčit. Zasloužila se o to, aby byly samozřejmostí pravidelné zábavné akce pro děti, návštěvy zdravotních klaunů na dětských odděleních, aby bylo pro hospitalizované i ambulantní pacienty vybudováno dětské hřiště v areálu Fakultní nemocnice.

O zkvalitňování pedagogické péče v rámci humanizace péče zdravotní se konečkonců snažila již od počátku svého ředitelování a inspirovala se při tom činností britské psycholožky Peg Belsonové a manželů Starkových – lékařů českého původu a zakladatelů nadace DAR (Děti a rodiče v nemocnici). Mgr. A. Vodová pravidelně navštěvovala evropské dětské nemocnice a školy při nich (Londýn, Paříž, Vídeň, Stockholm ...), absolvovala několik stáží a svoje zkušenosti pak předávala svým kolegyním. Díky ní i pedagogický sbor vycestoval několikrát do evropských zemí a mohl tak porovnat úroveň tamější pedagogické péče se svou. Škola se tak její zásluhou stala známou i za hranicemi.

V polovině 90. let se zrodila také odborná spolupráce Mgr. Aleny Vodové s prof. PhDr. Jiřím Marešem, CSc., z Lékařské fakulty UK v Hradci Králové na poli výzkumu. Prof. J. Mareš k této spolupráci později napsal: „Paní ředitelka Mgr. Vodová sehrála důležitou úlohu při méně obvyklé činnosti, kterou Speciální základní školy při nemocnicích vyvíjejí – založila tradici výzkumné spolupráce mezi učitelkami a jejich dětskými pacienty na jedné straně a badateli (tj. psychology, lékaři) na straně druhé. Pod jejím vedením se škola podílela na třech výzkumech: 1. bolesti u hospitalizovaných dětí, 2. dětského vnímání, prožívání a hodnocení zátěžových situací, které nemoc a hospitalizace přinášejí, 3. sociální opory, kterou hospitalizovaným dětem poskytují

spolupacienti, kamarádi z kmenové školy, učitelky a vychovatelky ze speciální školy při nemocnici. Přitom nešlo jen o vedení rozhovorů s dětmi, kreslení nepříjemných situací s dětmi, zadávání a sbírání dotazníků, ale v případě paní ředitelky Vodové přímo o autorský podíl na odborných publikacích.“

Při výčtu činností paní Mgr. Vodové nelze opominout ani její dlouholetou pedagogickou činnost v oboru speciální pedagogika na Pedagogické fakultě Univerzity Hradec Králové. Tím škola získala značnou prestiž i v odborných a vědeckých kruzích.

Osobní přednosti paní Mgr. Vodové, jako jsou smysl pro potřeby druhých, ochota naslouchat, vstřícnost při spolupráci a v neposlední řadě i příjemné vystupování a umění kultivované diplomacie – to jsou zcela jistě faktory, které ovlivnily, jak se dnes na školu dívají např. ředitel FN HK doc. MUDr. Leoš Heger, CSc.: „Osobně mám před činností školy

ve FN a její ředitelkou Mgr. Alenou Vodovou hlubokou úctu a jednoznačně ji řadím k těm lidským aktivitám, které posunují úroveň mezilidských vztahů a prostředí, ve kterém se pohybuje, výrazně dopředu a pomáhají vrátit do našeho života radost i tam, kde se jí někdy nedostává.“ a přednostka Dětské kliniky doc. MUDr. Eva Pařízková, CSc.: „Nemohu nezmínit ještě období posledních let, kdy řídí školu paní Alena Vodová, která žije pro školu, cílevědomě pracuje pro její rozvoj, citlivě formuje kolektiv. Jí patří náš dík a obdiv za velkorysost a vstřícný postoj při všech předáních a také za slova povzbuzení při vzájemných setkáních.“

Členky pedagogického sboru jako její nejbližší spolupracovnice u ní zase oceňují schopnost vytvářet přátelské ovzduší vzájemné důvěry a podpory, zvláště v obdobích existenčních problémů školy. Pro školu dokázala vždy zajistit maximum možných finančních prostředků od úřadů i sponzorů na její provoz i kvalitnější materiální vybavení, zasloužila se i o to, že škola získala důstojnější prostory v budově Dětské kliniky. Co je ale nejdůležitější, vždy se za „svoji“ školu a její svěřence – dětské pacienty – dokázala postavit a obhájit její existenci. To se vši skromností a pokorou, že slouží dobré a užitečné věci. Její práci jako službu potřebným vystihují snad nejlépe slova její bývalé žákyně:

„Měla jsem to štěstí, paní ředitelko, že mojí paní učitelkou jste byla právě Vy. A domnívám se, že právě díky Vám nevnímám chvíle strávené v hradecké nemocnici jako životní příkoří, nýbrž jako životní školu, která mě v mnohém obohatila a snad přispěla i k mému současnému pohledu na svět.“ Jana D.

Mgr. Alena Vodová jako učitelka učila nesmírně ráda, však si občas už jako ředitelka postěžovala, že se jí právě po téhle práci nejvíce stýská. Snad jí to teď vynahradí čas, který bude moci věnovat rodině a hlavně svým vnoučatům. Přejeme jí, aby byla stále taková, jakou jsme ji poznaly, aby jí zdravý sloužilo a štěstí přálo, a za všechno, co pro nás udělala, jí moc děkujeme.

Učitelky a vychovatelky Speciální základní školy při FN HK

Výstava Josefa Bavora ve Faustově domě

Právě před rokem uspořádal PhDr. Josef Bavor (viz foto) při příležitosti svého životního jubilea v Klášterním ambitu Panny Marie Sněžné v Praze souhrnnou výstavu svých prací. Výstava, instalovaná v duchovním prostředí kláštera, splnila jeho záměr zavést návštěvníka do jiného světa, plného naděje, světla, pochybností, ale i smutku. Přiměla diváka zastavit se a zamyslet. Ohlas na ni byl značný.

V nedávných dnech Mistr Josef Bavor zvolil k další výstavě svých prací prostředí neméně pozoruhodné – Akademický klub 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy ve Faustově domě na Karlově náměstí čp. 40. V komorním prostředí místností sklenutých křížovými klenba-

mi vystavoval úzký výběr ze své celoživotní tvorby. Výstava, nad kterou převzali záštitu děkani Univerzity Karlovy v Praze, 1. lékařské fakulty a Lékařské fakulty v Hradci Králové – prof. MUDr. Štěpán Svačina, DrSc., MBA, a prof. MUDr. Vladimír Palička, CSc., byla věnována 60. výročí založení Lékařské fakulty v Hradci Králové. Vernisáž se uskutečnila dne 18. května 2005.

V úvodním projevu seznámil prof. PhDr. Jiří Mareš, CSc., přednosta Ústavu sociálního lékařství Lékařské fakulty UK v Hradci Králové, účastníky vernisáže s autorovým curriculum vitae, se kterým jsou naši čtenáři již obeznámeni. Aby blíže vysvětlil jeho tvorbu, rozdělil ji prof. Mareš na čtyři skupiny, a to: **a)** vědeckou ilustraci – kresby cév, nervů, svalů a kostí; ilustrace k vědeckým monografiím, článkům

a učebnicím; **b)** knižní obálky vědeckých publikací renomovaných vědeckých pracovníků (prof. Chrobák, prof. Matějček a j.); **c)** drobnou grafiku a kalendáře; příležitostné práce jako novoročenky, grafické listy (východiskem jsou zde biologické a morfologické motivy); **d)** volnou malířskou tvorbu – obrazy zde vystavené pocházejí ze staršího období autorovy tvorby, jsou motivovány světem medicíny (rentgeny, mikroskopy, atp.) a umělecky doplňují předchozí skupiny.

Vernisáž zahájili prof. MUDr. Štěpán Svačina, DrSc., MBA, děkan 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy, a prof. MUDr. Miloš Grim, DrSc., přednosta Anatomického ústavu

1. lékařské fakulty UK. Závěrečné slovo pak pronesl proděkan královéhradecké Lékařské fakulty UK prof. MUDr. Zdeněk Zadák, CSc. Po proslovech se uskutečnil koncert dechového tria Harmonia Mozartiana Pragensis (foto nahoře), který byl přijat návštěvníky s velkým ohlasem. Poté následovalo přátelské setkání autora s publikem, předávání darů, fotografování a odborné rozhovory nad vystavenými exponáty.

Výstava, instalovaná v pověstmi opředeném domě, byla nesmírně zdařilá a návštěvníkovi přiblížila tajemství autorovy tvorby. Přístupná byla do 15. června 2005.

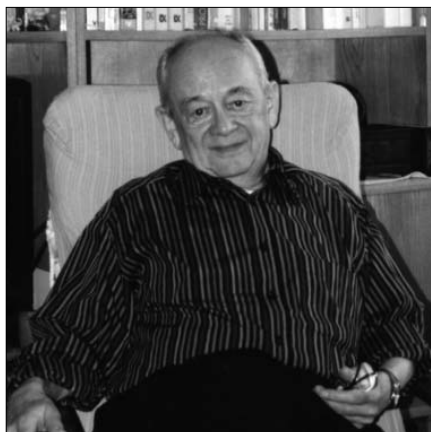
Text a foto Jan Smit

Vážený a milý Jiří...

Na Tvé významné životní jubileum – pětasedmdesáté narozeniny – které jsi oslavil 16. dubna tohoto roku, jsme nezapomněli. To jen škodolibá hra času způsobila, že do uzávěrky minulého čísla jsme gratulaci zařadit nestihli a s tímto letošním třetím číslem zase přicházíme se zpožděním. A tak tedy: sice pozdě, ale o to srdečněji Ti přejeme, aby i další léta do Tvého života přinášela jen pracovní a osobní spokojenost a naplnění všech Tvých obdivuhodných zájmů. Salve!

Bývá zvykem, uvést oslavný článek podrobným curriculum vitae jubilanta. Zvyk je to jistě krásný, ale pro autora laudatia, jenž není zrovna historikem vědy, také hodně náročný. A tak jenom stručně uvedu, že náš jubilant – pan docent MUDr. Jiří Bittner, CSc. – se narodil 16. dubna

1930 v Bystrém u Poličky, úspěšnou kariéru zubního lékaře započal po promoci v roce 1953 ve Dvoře Králové nad Labem a k hradecké Fakultní nemocnici a Lékařské fakultě UK patří od roku 1959, kdy po úspěšném výběrovém řízení nastoupil na zdejší Stomatologickou kliniku. Po krátkém

pobytu na chirurgickém oddělení kliniky přešel na oddělení protetiké. Stomatologická protetika se mu stala celoživotním posláním. Po listopadu 1989 až do roku 1996 byl doc. Bittner přednostou kliniky. Pracovníci si ho tehdy v listopadu jednomyslně zvolili ze svého středu. Byl také vedoucím katedry, proděkanem pro studium stomatologie a členem Vědecké rady fakulty. Z řady dalších poct, jichž se panu docentu Bittnerovi za jeho práci a zásluhy dostalo, připomenu alespoň ty nejvýznamnější z nich: čestné členství v České lékařské společnosti J. E. Purkyně, stříbrnou medaili Univerzity Karlovy, medaili za zásluhy České lékařské společnosti J. E. Purkyně a udělení pamětní medaile České stomatologické komory a čestného titulu „Osobnost české stomatologie“.

PhDr. Vladimír Panoušek

Hrabě František Antonín Špork to neměl lehké...

Při příležitosti odhalení busty geniálního sochaře Matyáše Bernarda Brauna v Jaroměři 4. června 2005 (dílo prof. Vladimíra Preclíka), vzpomíná sochař Milan Knobloch na vydání své medaile hraběte Františka Antonína Šporka, jehož osobnost je neodmyslitelně spojena s monumentálním dílem, jakým je Šporkův zámek a hospital Kuks:

Historie přála setkání dvou výjimečných osobností, štedrého a uměnilovného Františka Antonína Šporka a geniálního sochaře Matyáše Bernarda Brauna. Královéhradecká pobočka České numizmatické společnosti mne v r. 1980 požádala o výtvarný návrh na medaili F. A. Špork. S nadšením jsem takový úkol přijal. Opatřil jsem si všechny dostupné portréty a začal pracovat. S jeho životopisem jsem byl již dávno seznámen, protože rod Knoblochů pochází z nedalekého Rodova, nyní součásti Smiřic.

Na aversu medaile jsem řešil portrét s podpisem FRANTIŠEK ANTONÍN – HRABĚ ŠPORK. Na reversu jsem situoval zámecký areál s lázněmi – nyní již bohužel neexistujícími – a po stranách jsem umístil dvě plastiky, symboly Spravedlnosti a Blahobytu. Protože se jednalo o záležitost v Hradci Králové, posuzovala medaili hradecká výtvarná komise. Schválení proběhlo bez připomínek, takže nebyly překážky a medaili poslali do Kremnice k ražbě ve stříbře a postříbřeném tombaku. Po několika měsících

byla medaile na světě. Numizmatický svět jásal, ne však Česká numizmatická společnost, pobočka v Hradci Králové, která byla upozorněna, že návrh neprošel ideovou komisí při KSČ. Bez tohoto „požehnání“ nesmělo nic na veřejnost.

Toto nedoplnění považovali numizmatičtí za maličkost, tak se vydali s modelem medaile na výbor KSČ dodatečně. A to byla ledová sprcha! – „Toho feudála, třídního nepřítele a přísluhovače imperialismu – toho budeme ještě oslavovat? Nikdy!“... A byl konec všem nadějím. Promýšlel jsem mnoho variant, kdo z vyšších stranických činitelů KSČ by mohl tento verdikt zvrátit. Nikdo nebyl ochoten se v této záležitosti exponovat. Ražba byla hotová, uložena v trezoru a nesměla se prodávat, čímž byly vázány značné finanční prostředky. Uvědomil jsem si, že za tuto věc nebude nikdo bojovat a stavět se tak do jedné řady s feudálem Šporkem. „Poradte nám, je to teď na Vás!“ – telefonoval hradecký předseda České numizmatické společnosti. A potom mě konečně napadla spásná myšlenka. Pokusím se jít se sádrovými modely do Prahy, do komise pro posuzování výtvarných děl, do Valdštejnského paláce na Malé Straně, kde zasedají nejvyšší osobnosti, národní umělci a také ministr kultury Dr. M. Klusák. Odcházel jsem s pochvalou a jednomyslným výrokem komise „To bude krásná medaile“. Když se hradecký předseda dozvěděl, jak vše dopadlo, vyjádřil se o mně: „Ten sochař Knobloch, takový slušný člověk a on zpodobní ve svém díle feudála Šporka, třídního nepřítele.“

Šporkův Kuks se stal nejen skvostem a chloubou východních Čech, ale dosáhl i velkých hodnot světového umění.

Milan Knobloch

— Z HISTORIE ŠPITÁLŮ V ČECHÁCH —

Při našich cestách za dřevěnými mosty jsme také navštívili bývalé královské město Louny. Ve středověku bylo jedním z nejbohatších měst: vzkvétal zde obchod s obilím, sladem, chmelařství, vinařství a sadovnictví. To se projevilo v nákladných stavbách, viz např. děkanský kostel sv. Mikuláše, zbudovaný dle plánů rakouského architekta Benedikta Rejta. V průběhu 16. a 17. stol. ale město postihlo několik morových ran, což dalo pravděpodobně podnět ke stavbě špitálu na předměstí nedaleko hradeb, před Žateckou branou. Byl vystavěn r. 1695 podle projektu italského stavitele Antonia della Porta (stavěl zámky v Roudnici, Libochovicích a Malešově), stavbu řídil L. Neumayer. Jde o barokní patrovou stavbu s fasádou členěnou pilastry, čtvercovými okny a volutovými křídly ve trojúhelníkovém frontonu. Místnosti mají trámové stropy, schodiště je sklenuto křížovou klenbou. Ve 20. stol. špitál sloužil jako chudobinec, dnes jako luxusní restaurace s nedostupnými cenami.

Město si po celou dobu své historie až do současnosti zachovalo jednoznačný český charakter.

Marcela a Jan Smitovi

Ještě jednou se vracíme k mostům – tentokrát dřevěným. Jako materiál se dřevo snadno opracovávalo, všude ho byl dostatek, i když jeho životnost je omezená. První přemostění vodoteče splňovala jednoduchá lávka, kladená přes balvany, které plnily funkci pilířů.

Nejstarší dřevěný most, podle svatováclavské legendy mnicha Kristiana ze sklonku 10. stol., stával v místech dnešního Karlova mostu. Podle ní, když kníže Boleslav r. 938 nechal v noci převézt tělo sv. Václava ze Staré Boleslavi do Prahy, průvod zjistil, že „most je porušen“, ale přesto se podařilo „bez nesnáží přejít prolomený most“ a svaté tělo přenést. Existuje domněnka, že šlo patrně o větší lávku, po které se dalo přejít s nákladem. První zprávu podává Kosmas o povodni, kdy r. 1118 Vltava vystoupila 10 loket nad most, který byl velmi nízký, nejspíš dřevěný a vzal za své.

Podobný, historicky doložený most je na Královské cestě (via regia) přes Ohři. Tudy vedla zemská cesta, spojující Prahu s Chebem, a pokračovala dále do Německa. Překračovala Ohři v Radošově (něm. Rodisfort) a je památná historickou událostí: jejím přebroděním r. 1310 vstoupil Jan Lucemburský poprvé do Čech. Císař Karel IV. r. 1364 udělil městu Ostrovu privilegium ke stavbě mostu a vybírání cla. Kupcům a pocestným přikázal tuto cestu používat. Dřevěný most někdykrát vyhořel, byl stržen vodou a zničen švédskými a francouzskými vojsky. Vždy byl znovu postaven (naposled r. 2001) podle dochované historické dokumentace (foto 1). Za pozornost stojí masivní kmeny (70 cm), které byly vloženy jako obrubníky. Celá konstrukce byla zesílena, včetně nábrežních pilířů, aby ji mohly používat záchranné a hasičské vozy. (Most podobné konstrukce, ale v menším měřítku, překračuje u Vamberka řeku Zdobnici. Je u nás jediný, který vede rovnou do „pekla“ – železniční zastávka Peklo.)

Vrcholným tesařským a mostařským dílem je most ke kostelu sv. Bartoloměje v obci Kočf. Stavba z r. 1642 byla r. 1721 přestavěna, opatřena arkaturou osmi nízkých barokních oblouků, nesoucích sedlovou, šindelovou střechu (foto 2a). Na starém nákrese je patrný způsob vazby oblouků (foto 2b). Délka mostu je 18m a pohled na něj, v prostředí staletých lip, je nesmírně působivý.

Jiný způsob přemostění vodoteče, sloužící zároveň při splavování dřeva a sena, byly šumavské „rechle“ (foto 3). Na Teplé Vltavě u Lenory sloužila jedna z nich ke splavování dřeva z Boubína a okolí. Při nízkém stavu vody byly z podlahy rechle spuštěny kolmo dolů kůly, kterými bylo dřevo zadržováno než byla z jezírek nahoře uvolněna voda. Vlna pak odplavila dřevo do Větrní a Loučovic ke zpracování.

Nejdelším dřevěným mostem (63 m) se může chlubit Kynšperk nad Ohří. Mostovka je uložena na dvou betonových pilířích, v bočním bednění má most velké okenní

otvory se zkosenými rohy. Boční zavětrování je zajištěno svatoondřejskými kříži (X) s jedním zdvojeným ramenem. Důmyslnost této konstrukce je mezi těmito mosty v Čechách ojedinělá (foto 4).

Ve výčtu staveb, překračujících vodní toky, nelze opomenout lávky. Ve východních pohraničních hvozdech, v místech, kde se skalnatou průrvou dere Divoká Orlice do Čech, překračuje její tok „Pašerácká lávka“ s trojúhelníkovým věšadlem, zpevněným kolmicí (foto 5). Její název pochází z doby německé a rakouské monarchie, kdy zde panoval čilý výměnný obchod s tabákem, petrolejem a cukrem, provozovaný pašeráky. Ti, patrně za temných nocí, prchající před příslušníky finanční stráže, zde překračovali Orlici. Z tohoto obchodu těžil i místní

loupežník Ledřiček, který se ve zdejších hlubokých lesích skrýval.

Vyhlídková lávka z počátku 20. stol. v Novém Městě nad Metují, projektovaná D. Jurkovičem, je přímo perlou. Spojuje zámek s parkem, v bočním bednění má vyhlídková okna, bohatě zdobená dekorací připomínající okenice. Lávka se lomí v hranolové věži, přízemí je kamenné s opěráky. Štíty věže jsou zdobeny řezbou, připomínající východ slunce (foto 6).

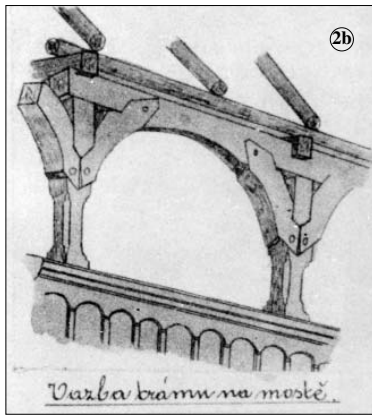
Nejnovější lávka pro pěší je na říčce Svatavě poblíž Kraslic. Svým unikátním pojetím nemá na území Čech obdoby. Je 18m dlouhá, oblouky a nosné trámy jsou lepené z modřínového dřeva. Dílo připomíná mistrovství a slávu starých tesařských mistrů a dokonale splývá se zdejší krajinou (foto 7).

Předchozí články o mostech byly holdem kameníkům, zedníkům, inženýrům, mostařům a architektům. Tento je oslavou mistrů tesařů, kteří po sobě zanechali obdivuhodná díla, která sloužila lidstvu po celé generace. Práce jejich rukou a mozků si zaslouží poctu nejvyšší; projevme ji úctou a ochranou těchto děl.

Dodatek: K dřevěným mostům řadíme i mosty pontonové, sloužící k přepravě vojsk ve válečných dobách. Takovou stavbu, kterou můžeme řadit k divům světa, postavil r. 513 př. Kr. řecký konstruktér Mandroklés ze Samu pro perského Krále králů Dareia I. a jeho obrovskou armádu, se kterou se chystal zaútočit na Evropu. Most sestavil z 314 válečných perských lodí ze západní části Helléspontu (Bosporos Thrácký) a 360 lodí z východního břehu. Lodě ukotvil, několiknásobně propojil lněnými a konopnými lany, na které položil klády šíře lodí, pak prkna, na která navozil hlínu a udusal. Takto získanou mostovku opatřil brněním. Nezapomněl na několik mezer mezi loděmi, aby menší plavidla mohla proplouvat. Konstrukce byla dokonalá, neboť dokázala odolat mořským proudům a větrům, které zde panují, a obstála při nesmírném zatížení perskými vojsky.

Marcela a Jan Smitovi

ZEMĚ LIDÍ objektivem JANA SMITA

NOVĚ JMENOVANÍ PROFESOŘI

Prezident České republiky Václav Klaus na návrh Vědecké rady Univerzity Karlovy v Praze, podle § 73 zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách, jmenoval s účinností od 1. května 2005 **doc. MUDr. Petra Hůlka, CSc.**, zástupce vedoucího Katedry interních oborů a pracovníka II. interní kliniky Lékařské fakulty UK a Fakultní nemocnice v Hradci Králové, profesorem pro obor vnitřní nemoci.

Dále prezident České republiky Václav Klaus na návrh vědecké rady Univerzity Karlovy v Praze jmenoval s účinností od 1. května 2005 **doc. RNDr. Miloše Tichého, CSc.**, pracovníka II. interní kliniky Lékařské fakulty UK a Fakultní nemocnice v Hradci Králové, profesorem pro obor biochemie.

Pánům profesorům Petru Hůlkovi a Miloši Tichému srdečně blahopřejeme.

PROFESOR IVO ŠTEINER ČESTNÝM ČLENEM ODBORNÉ SPOLEČNOSTI

Česká kardiologická společnost při slavnostním zahájení svého 13. výročního sjezdu dne 8. 5. 2005 udělila čestné členství **prof. MUDr. Ivo Šteinerovi, CSc.**, přednostovi Fingerlandova ústavu patologie Lékařské fakulty UK a Fakultní nemocnice v Hradci Králové. Panu profesoru Ivo Šteinerovi k tomuto projevu uznání srdečně blahopřejeme.

HRADEČTÍ PSYCHIATŘI VE VÝBORECH ODBORNÝCH SPOLEČNOSTÍ

Prof. MUDr. Jan Libiger, CSc., přednosta Psychiatrické kliniky Lékařské fakulty UK a Fakultní nemocnice v Hradci Králové, byl opětovně zvolen do výboru České psychiatrické společnosti ČLS JEP a dále do výboru České neuropsychofarmakologické společnosti.

MUDr. Ivan Tůma, CSc., zástupce přednosty Psychiatrické kliniky Lékařské fakulty UK a Fakultní nemocnice v Hradci Králové, byl pro následující dvouleté období zvolen předsedou České neuropsychofarmakologické společnosti, a dále byl opětovně zvolen do výboru České psychiatrické společnosti ČLS JEP.

Oběma shora jmenovaným představitelům hradecké psychiatrie ke zvolení srdečně blahopřejeme.

ODBORNÍCI Z NAŠÍ NEMOCNICE BYLI JMENOVÁNI DO AKREDITAČNÍCH KOMISÍ

V měsíci březnu t. r. byli ministryní zdravotnictví **doc. MUDr. M. Emmrovou, CSc.**, v intencích § 15 zákona č. 95/2004 Sb., jmenováni členy akreditačních komisí tito pracovníci Fakultní nemocnice Hradec Králové: **doc. MUDr. Vladimír Černý, Ph.D., FCCM**, pro obor anesteziologie a resuscitace, **MUDr. Zdeněk Jirousek, CSc.**, pro orální a maxilofaciální chirurgii, **doc. MUDr. Karel Karpaš, CSc.**, pro ortopedii, **prof. MUDr. Jan Libiger, CSc.**, pro psychiatrii, **prof. MUDr. Jaroslav Malý, CSc.**, pro vnitřní lékařství, **doc. MUDr. Jiří Petera, Ph.D.**, pro radiační onkologii, **prof. MUDr. Pavel Rozsival, CSc.**, pro oftalmologii, **MUDr. Alena Šmahelová, Ph.D.**, pro diabetologii, **prof. MUDr. Ivo Šteiner, CSc.**, pro patologickou anatomii, **MUDr. Ivan Tůma, CSc.**, pro psychiatrii. **Prof. MUDr. Ivo Šteiner, CSc.**, byl ministryní zdravotnictví jmenován i členem zkušební komise pro atestační zkoušky v oboru patologické anatomie. Všem shora jmenovaným pracovníkům upřímně blahopřejeme.

Významné ocenění za původní knižní práci v oblasti lékařských věd – *Cenu Josefa Hlávky – získali v nedávných dnech doc. RNDr. Jan Krejsek, CSc., a MUDr.*

CENA JOSEFA HLÁVKY

Otakar Kopecký, CSc., za knihu „Klinická imunologie“ (Hradec Králové : Nucleus HK, 2004, 941 s., ISBN 80-86225-50-X).

Autoři oceněné knihy, oba představitelé Ústavu klinické imunologie a alergologie Lékařské fakulty UK a Fakultní nemocnice v Hradci Králové, shrnují ve čtyřiceti kapitolách v celé šíři nejnovější poznatky základní a klinické imunologie. Důraz kladou na objasnění hlavních mechanismů fungování imunitního systému, a to ve zdraví i nemoci. Charakteristická pro tuto zcela mimořádnou publikaci je úzká provázanost jednotlivých oddílů, která povyšuje vědeckou monografii i na základní studijní pomůcku pro postgraduální studium nejenom úzce lékařských, ale i farmaceutických, biomedicinských a obecně přírodních věd. Kniha je vybavena zhruba osmi sty barevných schémat a přehledových tabulek a je doplněna i cca padesáti stranami příloh, shrnujících např. informace o membránových molekulách leukocytů, cytokinech a chemokinech.

(Poznámka: Cena Josefa Hlávky je od roku 1995 udělována každoročně podle obnoveného statutu Nadáním Josefa, Marie a Zdeňky Hlávkových a na základě uzavřené smlouvy s Nadací Český literární fond s finanční odměnou ve výši 30.000,- Kč za původní knižní práce vědecké a odborné literatury ve čtyřech oblastech: vědy společenské, vědy lékařské, vědy o neživé přírodě, vědy o živé přírodě. Za rok 2004 získali Cenu Josefa Hlávky autoři tří vědeckých publikací – z lékařství, historie lékařství a zoologie. Ceny byly předány dne 20. června 2005 v zámku v Lužanech u Přeštic, kde je také umístěn Památník architekta Josefa Hlávky).

Redakce

scan

Redakční rada: **doc. MUDr. Jiří Bittner, CSc.**, **doc. PhDr. František Dohnal, CSc.**, **MUDr. Ivan Drašner, Mgr. Martin Formánek, doc. MUDr. Herbert Hanuš, CSc.**, **Ing. Rudolf Horák, prof. MUDr. Ladislav Chrobák, CSc.**, **Ing. Eva Kvapilová, PhDr. Vladimír Panoušek, Jaroslava Pečenková, prof. MUDr. Ivo Šteiner, CSc.**, **Mgr. Jiří Štěpán, Miroslav Všečeka.**

Redakce: **PhDr. Vladimír Panoušek, 500 02 Hradec Králové, Masarykovo náměstí 628/7, tel. 495 513 484 – mobil 776 736 394 – e-mail panousek@razdva.cz**